

Miként lehet szép női kebelt elérni.

A kebel szépsége a női haj egyik legelőkelőbbje, melynek adományszorításban a természet nem mutatja magát pazarlóan. Ennek fő oka a hajgyök szívesen fogja tudomásul venni, hogy jétezik egy oly teljesen ártatlan szer, melyivel a természet szelid módon kényesíthető, hogy ebben a tekintetben kevésbé fukar legyen. E szer, mely a finom pársis hajgyökben már ismeretes, a **RATIE-FÉLE PILULES ORIENTALES** használatából áll, mely pilulák a legújabb pársis orvosok által jóknak vannak elismertve és tényleg ama tulajdonsággal bírnak, hogy a női kebelt fejleszti és újra helyrehozzák, a szöveteket erősítik, a vállak csonttöréseit elsimítják és a kebel idomait egyáltalán diszkrét tetszettséget kölcsönöznek. Hatása abban áll, hogy a táplálékban plasztikai anyagokká való alakulását elősegíti, mely utóbbiak a mellbimbó megállapodnak. Az egy-

J. RATIE, Pharmacia, 5. Passagó Verda, Paris. Raktár Ausztria-Magyarországra: Budapest, Török József gyógyszer. Király-u. 12.

SERRAVALLO

China-bora vassal.

Erősítő szer gyomgák, vérsejgeknek és lábbadosók számára. Etvágygerjesztő, idegerősítő, vérjavító szer.

2000-nél több orvos véleménye.

Kitűnő íz.

J. Serravallo — Trieste-Barcola.

Kapható a gyógyszerárakban 1/2 literes üvegekben K 2.40 és 1 literes üvegekben K 4.40. 9622

Császárfürdő

BUDAPESTEN 9643
téli és nyári gyógyhely.

Elsőrangú E kénesvízi gyógyfürdő, páratlan gőzfürdővel és legmodernebb iszapfürdővel, pompás ásványvíz uszodával, hő- és kádfürdővel. Prospektus ingyen bérmentve.

Hirdetések felvételnek a kiadóhivatalban
Budapest, IV., Egyetem-utca 4.

BUDAPESTI GYÁRAK ÉS CZÉGEK.

Kristály üvegekészletek és dísz tárgyak

kaphatók 9706

ELSŐ MAGYAR ÜVEGGYÁR R.-T.

most: Béla-utca és Ferencz József-tér sarkán.

1903. márcziusban áthelyezzük összes üzlethelyiségeinket, Budapest, V., Ferencz József-tér 3. (Diana-fürdő) házba.

Budapesti Takarékpénztár és Országos Zálogköles Részv.-társ.

Irodái: VI. ker., Andrassy-ut 5. (saját házában). 9376

Befizetett részvénytőke 10 millió korona. Elfogad betéteket takarékbetét, könyvecskék és pénztári jegyek ellenében 4%-os kamatozással, valamint folyó számlában (check-számlán). A 10%-os betétkamat-adót az intézet fizeti. Lejáratú váltókat, előlegeket nyújt értékpapírokra. VÁLTOZÓ ÜZLETE megbízásból teljesíti mindenféle értékpapírok vételét és eladását a legelőnyösebb feltételek mellett a foglalkozik minden a váltóüzletek keretében tartozó üzletekkel. Üzleti órák: délelőtt 1/2-1/2-ig, délután 1/2-5-ig. Magyar kir. osztályosjegyek főelárúító helye IV., Ferencz-tér 2. szám. Kéz. zálogüzletei: IV., Károly-körút 18. IV., Ferencz-tér 2. és Irányi-u. sarkán, VII., Király-u. 57., VIII., József-körút 2., Üllői-út 6. sz.

LOHR MÁRIA ezelőtt KRONFUSZ

csipke, vegyeszeti tisztító- és műfestő-intézet megnagyobbított erdőművi szőnyegporló és szőrméru megővő-intézet. — Megbízások átvételnek:

VIII., Baross-utca 85. sz. saját házában levő gyárban és a következő fióküzletekben IX., Calvin-tér 9. V., Harminezad-utca 3. VI., Teréz-körút 39. VI., Andrassy-út 16. Telefon 57—08. VIII., József-körút 2. szám. Telefon 57—08.

KIRNER JÓZSEF os. és kjr. udv. puska-műves, az olasz királyi és Fehérgyörgy udvari szőlője BUDAPESTEN, raktára: IV., Bécsi-utca 7. gyára: VII., Róza-utca 7.

Dúsan ellátott raktár legújabb szerkezetű kettős vadász-fegyverekből, golyófegyverek, amerikai Winchester sorozás ismétlő fegyverek, forgópisztolyok, szalonfegyverek és pisztolyok, töltények és vadász-szerekből, melyek jószágáért kezkesedik. (Alapított 1808. évben.)

HIRMANN FERENCZ

RÉZÁRU-GYÁR, 9774
Külön műöntő osztály.
Budapest, VII., Csányi-u. 9.

PARÁDI ÜVEGGYÁR RAKTÁRA

GÖRÖG ISTVÁN

BUDAPEST
M. ker. Kossuth Lajos utca 15. sz.

Nagy választék mindenféle üvegekben. Axtali készletek stb.

Igen jutányos árakon.

Franklin-Társulat nyomdája, Budapest, VI., Egyetem-utca 4. sz.

Dr. GÖLLIS-féle emésztő-por.

(1857 óta kereskedelmi cikk.)

Étrendi szer, kitűnő hatása van a különösen nehezen emészthető ételek föloldására, valamint az általános emésztésre és így a test táplálására és erősítésére is. Naponta kétszer használva, evés után egy kávécukor-alányit téve a nyelvre s a szokásos itallal leblítve, kedvező befolyást gyakorol a hiányos emésztés következtében fellépő jelenségeknek, minők: gyomorégés, nyálkaképződés, székrekedés, aranyeres bántalmak, itesti pangás stb.

Ásványvíz-gyógymódnál mint elő- vagy utókúra vagy egyidejűleg a gyógymóddal kitűnő hatást fejt ki.

Minden doboznak dr. Göllis pecsétjével és a bejegyzett védjeggyel kell lezárva lenni s mindenkor határozottan dr. Göllis-féle emésztő-por kérendő a vétel alkalmával. 9728

Egy nagy doboz ára 2 kor. 52 fill., kis doboz 1 kor. 68 fill.

Dr. Göllis-féle egyetemes emésztő-por központi szétküldése

Bécs, I., Stefansplatz 6. (Zwettlhof.)

Főraktár: Török József gyógyszer-tára Budapest, Király-utca 12 és Andrassy-út 28. szám.

GANZ ÉS TÁRSA

VASÖNTÖDE ÉS GÉPGYÁR

RÉSZVÉNY-TÁRSASÁG BUDAPESTEN.

Ajánlanak mindennemű vas-, aczél- és fémöntvényeket építkezési és gépészeti célokra, vízvezető csöveket, szivattyúkat, lecsapoló- és öntöző-zsilipet, készülékeket a belvizek leeresztésére.

A helyi viszonyok szerint szerkesztett turbinákat, órlőhengereket, kéregöntetű hengerekkel és malomberendezési cikkeket.

Zsilipeket bármily nagyságban és bármily rendszer szerint. Alapcsöveket, zárkészülékeket, cső- és kapuzsilipekhez, czölőp-verő gépeket, anyagszállító kocsiakat.

Álló vagy fekvő gáz- és petroleum motorokat, egy vagy két hengerrel és mindennemű zúzógépeket.

Mechwart-féle forgó gőz- és petroleumekéket. Világításos vagy gépek hajtásához szükséges villamosságot bármely távol-450 ságra elvezető dynamogépeket. 9280

Városi irodánk: IV., Ferencz-tér 2. szám.

Asszonyok és leányok!

Hátfájás, testfájás, görcsök, fejfájás, rosszullét stb. ellen

ajánlatos «Amasira», egy határozottan ártalmatlanul ható és kellemesen bevehető thes-keverék (poralakban). Orvosiilag melegen ajánlva. Dr. med. M. Stuttgartban írja a többiek közt: «A belsőleg ajánlt gyógyszerhez körül egy sereg kedvező tapasztalat alapján egy újabb thes-keveréknek adtam előnyt, a mely «Amasira» név alatt van bevezetve és hatásában tényleg minden más thes-keverékét stb. — Dr. med. G. Berlinben jelentést tesz eredményéről és a többiek közt ezt mondja: «S. A. k. k. Kárpátsk. S. asszonytól: A gyenge alkotású, kissé halvány páciens rosszullétből és hátfájásból megszabadult, valamint néhány nappal azután. A negyedik cséso thes-nál elmultak ezen nehézségek. Más okból történt utolsó látogatásánál ang. 3-án frissebbnek látszott, mint azelőtt. Életvitésége elmult és most kettő helyett dolgozik» stb. — J. asszony Stuttgartban közli: «Nem fogom elmulasztani minden felebarátomnak ezen kitűnően ható készítményt a legmegelőzhetően ajánlani» stb. — A fenti, valamint minden egyéb elismert írat eredeti példányai a gyárónál betekintésül le vannak téve. Amasira ára fél doboz K 2. egész doboz K 3. (2-4 hétre elegendő) Cupán A. Locher névvel rendelni való! Egyedüli gyáros: Andr. Locher, Pharm. Laboratorium, Stuttgart.

Raktárak: Budapest: Török J. Király-utca 12. Pozsonyban: Dr. Adler Salvator-gyógytárában, valamint az osztrák-magyar monarchia minden nagyobb gyógytárában. 9773

8. SZ. 1903. (50. ÉVFOLYAM.)

SZERKESZTŐ
NAGY MIKLÓS.

FŐMUNKATÁRS

MIKSZÁTH KÁLMÁN.

BUDAPEST, FEBRUÁR 22.

Előfizetési feltételek: VASÁRNAPI UJSÁG és POLITIKAI UJDONSÁGOK (a Világkronikával együtt) egész évre 24 korona, félévre 12. Cupán a VASÁRNAPI UJSÁG egész évre 16 korona, félévre 8. A POLITIKAI UJDONSÁGOK (a Világkronikával) egész évre 10 korona, félévre 5. Külföldi előfizetéseket a postaiak megfizetésével kell fizetni.

ERZSÉBET FŐHERCEGNŐ.

1831—1903.

JÓZSEF NÁDOR gyermekei közül immár csak maga József főherceg van életben. Nemrég halt meg Mária Henrietta belga királyné s most, február 14-ikén követte a sirba nővére, a nádor gyermekei közül a legidősebb, Erzsébet főhercegnő. Uralkodó családunkban beállott eme haláleset, bár az elhunyt főhercegnőnek hazánkban kevésbé ismerték, széles körben keltett részvétet, nemcsak azért, mert József főherceget s családját sújtotta közelről, hanem azért is, mert az elhunyt fia közül ketten magyarországi tartózkodásuk által nálunk is ismertekké lettek: Frigyes főherceg, a ki immár évek sora óta él Pozsonyban, és Jenő főherceg, a ki szintén hosszabb ideig lakott magyar földön, egy időben Budapesten is.

Erzsébet Franciska Mária főhercegnő Budán született 1831 jan. 17-ikén József főherceg nádornak harmadik, Mária Dorotheával, württembergi Sándor herceg leányával kötött házasságából, melyből a boldog emlékeztető nádor többi gyermekei is származtak. Gyermekkorát a főhercegnő anyjának, kinek mint fenkölt szellemű és nemeslelkű nőnek emlékét nálunk is kegyelettel őrzik, felügyelete alatt töltötte. Nagyon korán ment férjhez. Tizenöt éves korában már jegyese volt IV. Ferencz modenai herceg fiának, Ferdinánd főherceg estei hercegnek. Mint menyasszonyt érte atyjának 1847 január 13-án bekövetkezett halála. Neki kellett vigasztalnia gyászoló anyját, a ki még férje halálának hónapjában Bécsbe költözött. Erzsébet főhercegnő 1847 október 4-ikén esküdtött örök hűséget Ferdinánd főhercegnek, a schönbrunni kastély kápolnájában.

1849 júliusában Brünmben, a hol az ifjú pár lakott, egy leány született e házasságból: Mária Terézia főhercegnő, a ki 1868-ban Luitpold, a jelenlegi bajor regens-herceg fiához, Lajos bajor herceghez ment nőül s e házasságból tíz gyermeknek adott életet.

Sulyos csapás érte Erzsébet főhercegnőt, mikor 1849 december 15-ikén, alig két évi házasság után meghalt a férje. Ez időben ugyanis a magyar szabadságharc és az olaszországi hadjáratok után a kórházak annyira túl voltak telve Brünmben, a hol a főherceg mint tábornoknyi lakott, hogy roppant nagy lett bennük a halálozások száma. Ferdinánd főherceg személyesen meg akart győződni arról, nem a hiányos ápolás oka-e a bajnak s 1849 december 10-ikén éjjel váratlanul megjelent a katonai kórházban, bejárta az orvosok kíséretében ágyról-ágyra s nem ment el addig, a míg az utolsó beteget is meg nem nézte. A látogatás után két nappal meghalt a főherceg kíséretében volt segédtestek egyike, ötöd napra pedig maga a főherceg. Modenában temették el.

Az özvegygé vált főhercegnő öt év múlva

ismét férjhez ment 1854 április 18-ikán Károly Ferdinánd főherceghez. Károly főhercegnek, a Napoleon elleni háborúk híres hadvezérének fiához. Az esküvő hat nappal előzte meg Ferencz József császár és király esküvőjét.

Az esküvő után az új házaspár Budára költözött, a hol a főhercegnő 1855 elején komolyan megbetegedett. Ekkor született első fiacskája, Ferencz József néhány napos korában meghalt. Mária Dorothea főhercegnő Budára sietett leánya ápolására, de csakhamar maga is megbetegedett és meghalt márczius 30-ikán, s kívánsága szerint Budán temették el, szeretett férje oldalán.

Erzsébet főhercegnő második házasságából négy gyermek származott, a kik közül legidősebb Frigyes főherceg, pozsonyi hadtestparancsnok, a második Mária Krisztina, özvegy spanyol királyné, a harmadik Károly István

főherceg s a legifjabb Jenő főherceg. Második férje is korán halt meg, alig 56 éves korában, 1874-ben. Fiai közül Jenő főherceg, mint a máltai lovagrend nagymestere, nőtlen maradt, másikat két fia és két leánya révén azonban Erzsébet főhercegnőnek huszonhat unokája van, a kik közül a legidősebb, Ruprecht bajor herceg, a ki 1869-ben született, mikor nagynyája még csak 38 éves volt. Legifjabb dédunokája Salm-Salm hercegnő fia, a dédanya halála előtt egy nappal született. Unokái közé számíthatja Erzsébet főhercegnő a spanyol királyt, XIII. Alfonzt is.

Leányát, Mária Krisztinát a spanyol királyllyal való házassága óta Erzsébet főhercegnő majd minden évben meglátogatta új házájában. Ideje többi részét váltakozva Bécsben, Badenben és Meránban töltötte. Hetvenedik születése napját is Madridban ünnepelte, gyermekeitől körülveve.

Erzsébet főhercegnő ifjabb éveiben ritka szép asszony volt, a bécsi udvarnak az ötvenes években egyik első szépsége. Termete magas volt s gazdag sötétbarna fürtökkel körülvett arcának kivált nemes metszésű orra és ragyogó nagy

ERZSÉBET FŐHERCEGNŐ.

szeme adott vonzó báj és előkelő kifejezést. Később, midőn termete mindinkább megtelt s a haja is fehér lett, rendkívül hasonlított Mária Terézia királynőhöz. Mikor 1879-ben a király ezüstházasságának ünnepére alkalmával Károly Lajos főherceg bécsi palotájában az uralkodó-ház tagjai élőképi jeleneteket adtak elő a Habsburg-ház múltjából. Ő adta Mária Terézia szerepét, a mint fiának. II. Józsefnek menyasszonyát fogadja.

Szellemi tehetségei is kiválóak voltak, de még inkább lelki jósága. Tartózkodási helyein, különösen Badenben, nagy jótékonytárgyat gyakorolt s áldozatkészen támogatott minden emberbaráti intézményt. Gyermekait nagy önfeláldozással gondozta és ha betegek voltak, ápolta még öreg korában is. Különösen büszke volt leányára, kinek a spanyol korona ékesítette fejét s a fiatal spanyol király iránt is nagyon gyöngéd érzéssel viseltetett, betegsége hírére nem egyszer megtette a hosszú utat Madridba, hogy betegágyánál lehessen.

Sírjára letezi a kegyeletes megemlékezés koszorúját a magyar nemzet is, mely iránt szeretettel és érdeklődéssel viseltetett s melynek nyelvét még a szülői házban megtanulta.

HOGYNE SZERETNÉLEK.*

Ha nevet egyik szem, vagy könyektől ázik,
Sintén vele nevet, vele sír a másik;
Szomszédba fogamzott rózsabokor ága
Szerelmesen hajlik át a szomszédjára;
Fáradt madár szépen párjához simulva
Pihen keresztlől ág fészékén az éj.
Minden szereti itt saját maga társát,
Hát én, édes társam, hogyne szeretnélek!

Páros élet legszebb ezen a világon,
Vágyik is minden, hogy párjára találjon;
Még a fa is, mely tar pusztacon növekszik.
Árvaságán az is enyhíteni törekszik:
Társul maga mellé árnyékát rajzolja,
Úgy üzi el a zord egyedüliséget.
S ha kedves a fának még az az árnyék is,
Hát én, édes társam, hogyne szeretnélek!

Legényember sorsát magam is átéltem.
Szabad élet, de nem irigyelem mégsem:
Van, a ki virágot tűzzön kalapjába,
De nincs, a ki ágyát megvesse puhára;
Senkire sincs gondja, de e gondtalanság
Sokszor olyan nehéz gondot ad szívének!
Te vetted le rólam ezt a nehéz gondot:
Hát én, édes társam, hogyne szeretnélek!

Mondják: nyűg az asszony, ha már egyszer társunk,
Tilalmaz, hogy többé másokat is lássunk,
Mint a pásztortűz, mely, ha fellobog este,
Nem enged ellátni maga mellől messze.
De hadd korlátozza szemünket az a tűz,
Csak adjon egy kis fényt, egy kis melegséget.
Pásztor is szereti az ő pásztortűzét,
Hát én, édes társam, hogyne szeretnélek!

Szeretlek én már akkor is tégedet,
Mikor igazán még nem is ismertelek,
Mikor még egyebet mit se tudtam rólad,
Csak hogy ünnepelt lány, ifjú, viruló vagy.
Ki sejtette volna kincseit még akkor
A kis, falusi lány tiszta kebelének?
Most tudom én, csak most, igazán hogy mi vagy!
Hát én, édes társam, hogyne szeretnélek!

Te vagy mindenem, kit semmi sem pótolhat,
Fölöttem egyedül te uralkodol csak.
Ragyoghat az égről a napvilág másnak:
Engem éj környéke, bús éj, ha nem látalak.
Szívemben tavasz van, ha mosolyod rám süt,
S ha kedved elborult: a szívemben tél lett.

* A Kisfaludy-Társaság nagygyűlésén fölolvastott költemény.

Üdvöm, kárhozzatom csak te lehetsz nékem!
Hát én, édes társam, hogyne szeretnélek!

Mikor úgy ketteskén ülünk egymás mellett,
S a boldog merengés némasága meglep,
Magamtól nem egyszer kérdezem titokban:
Vajon én szeretlek, vagy te szeretsz jobban?
De ki mérhetné meg, hogy két feneketlen
Tenger vize közül melyik vize mélyebb?
Csak az bizonyos, hogy nagyon szeretsz te is.
Hát én, édes társam, hogyne szeretnélek!

A mi szerelmünket nem ez a föld szülte:
Valami szebb, tisztább csillagból került le,
Miként a meteor, melyet lángra gyűlalt,
Fényes töredékben egy más világ hullat.
S ha nem e föld szülte, földiek módjára
Sír határvénél nem is érhet véget.
Elmúlhatunk mi, de megmarad szerelmünk!
Hát én, édes társam, hogyne szeretnélek!

Majd, ha már fed minket szomorúfű árnya,
Gazdátlan szerelmünk szétmegy a világba,
S fiatal szívекbe bélopódva halkan:
Újra virágzik ott egy-egy édes dalban;
Mit mi érzünk egykor, ismét rímbe csendül
Aján sok szerelmes lánynak és legénynek,
S dalról-dalra száll a halhatatlanságunk!
Hát én, édes társam, hogyne szeretnélek!

Jakab Ödön.

AZ A BIZONYOS „MIKOS.”

Elbeszélés.

Irta MIKSZÁTH KÁLMÁN.

Minden jog fenntartásával.

(Folytatás.)

Az egyik úr kihúzta zsebéből a rendőrfőnök által aláírt elfogató parancsot és felmutatta: „Akli Miklós harminczkét éves egyén elfogandó.”

Akli szinte a szemének se hitt, mintha csak egy rossz álmot látna.

Az ember megterheli a gyomrát, bikákkal álmodik, leesik a kazal tetejéről, vagy elfogják, viszik a börtönbe, míg végre a legnagyobb veszedelem küszöbén fölébred; gyakran meg-esik az ilyesmi. Mily különös, hogy megfordítva is történhetik. Az ember mámorító ébrenlétben van, szép leánnyal évelődik s az épen mond valamit, a mitől a szív dobogni, a vér pezsegni, a lélek szállni kezd, s hopp, egyszerre csak leesik a rózsakazal tetejéről, — a fonszéges ébrenlét megszakad...

Összerázkódott, fölébredni próbált, de bizony nem sikerült az neki.

— És kik önök? — kérde, tompa, fojtott hangon.

Felmutatták a jelvényeiket, hogy ők titkos rendőrök.

— És micsoda alapon mernek engem elfogni?

Vállat vontak, ők bizony nem tudják az állapot.

— De én protestálok.

— Tessék, de majd csak odabent, most legjobb lesz, ha elbúcsuzik a kisasszonytól, felülteti a kocsijára, hadd menjen vissza a nevelőbe, a saját személyére nézve pedig rábizza magát mi reánk.

Akli elgondolta, hogy itt az ellenkezés csakugyan nem használ semmit.

— Jól van, rendelkezésükre állok. De engedjenek még néhány percet, hogy a kisasszonnyal kibeszélhessem magamat. Önök, kik mindent tudnak, azt is tudják, kinek a megbízásából vagyok itt.

— Igen, mi azt is tudjuk, de ilyen időhaldékokat nem adhatunk. Menjünk, uram. Ne csináljunk spektakulumot az megrémíténé a kisasszonyt és ezt talán ön se akarja. Mondjon neki valami más okot, a miért távoznia kell.

Akli egy pillanatra visszatért Honához, sápadt volt és izgatott, a mi legott feltűnt a leánynak. Az idegeknek nyomon követték és néhány lépésnyire a padtól megálltak.

Akli a következőket mondá magyarul:

— Vágyon közömbös arcot, Iluczi, ahhoz, a mit hallani fog, hogy ezek az urak ne gyanítsák, mit mondtam. Engem elfognak. Nem tudom, hogyan történhetik s miféle intrikák szövethetnek, de mosolyogjon kérem... Így. Jól van. Akar-e valamit tenni értem?

— Mindent, — felelte a leány páthosszal — és fölnevetett, mintha a világ legvidámabb tréfájáról volna szó.

— Most elkísérjük a kocsimhoz, — folytató Akli — tegyen úgy, mintha visszamenne az intézetbe, de a legközelebbi utcában parancsolja meg a kocsinak, hajtson a Burgba maga pedig kérjen audienciát a császárnál és mondja el neki, mi történt velem.

Iluczi fogta a szörfürtőt, mely a padon hevert s nagy közömbösen csipegette belőle azokat a kíváncsot, halványzöld golyóbisokát s rakosgatta be egyenként a szájába nagy deliziával, miközben megvillant vérpiros ajka mögül a fehér rizskása foga. Csak asszonyi állat tudhat így tettetni.

— Úgy tesztek, — felelte és ásitott. (Pedig belül lázasan dobogott megriadt szíve a rémülettől.)

Fölkelt s hagyta magát kísértetni a kocsiig. A két idegen úr léptei ott hangzottak folyton mögöttük. Tip, top, tip, top.

— Pedig szerettem volna még valamit mondani. Abban a dologban. Hiszen tudja...

A leány behúnyta szemét.

— A puskaporra nézve. A mit ki nem talált.

— Egyszerre lettem rabbá, a lelkemmel is, a testemmel is.

— Az egyik rabságból ki fogom szabadítani. Válaszszon, melyikből, — tette hozzá enyelegve. — Persze mind a kettőből, úgy-e?

— Jobb a kettő együtt, mint egyik se. A mi annyit tesz, hogy...

— Értem. Annyit tesz, hogy a súlyosabbat választja.

A kis bakfisch vidáman nevetett hozzá; felült a kocsi. Akli rákiáltott a kocsi. —

— Vissza az intézetbe!

Integtetett neki a fehér ernyőjével, hátrafordulva a kocsilülésen, Akli a zsebkendőjét lobogtatta. Hiszen csak apró kellemetlenség az egész, valami rossz tréfa vagy félreértés. Majd kikapnak ezek a császártól!

— És most már menjünk, uraim, — szölt ezután nem minden nyegleség nélkül, a detektívekhez fordulva, — nem vagyok ugyan proféta, de annyit merek jóslani, hogy ez a dolog igen kellemetlenül fog kiütni, de nem én reám nézve. Majd meglátjuk...

Egy droskét hitt elő az egyik detektív a sipájával, mire felültek mind a hárman s a rendőrségi főépületbe hajtottak.

Akli gondolataiba merült, míg a két detektív egyre próbálta szóra hozni.

— Gyönyörű kisasszony — szölt az egyik. — Ugyebár a császár neveltje, uram?

— Igen, — felelte Akli kurtán, kelletlenül.

— Sok fiatal ember foga vásik majd ezért.

— Hm, nehéz falat lesz, — felelte a másik detektív. — A császár szigorú ember.

— Bolondság, bolondság, — vélte az előbbi széles pofacsontú, tömpe orrú, szláv típusú detektív. — Van egy orosz közmondás barátokám, hogy a szerelem nem megy audienziára a császár atyuskához, ha valamit akar.

— Hát az bizony nem megy. — röhögött a másik rendőr.

Akli végig boszantotta a beszélgetés frív hangja s türelmetlenül szölt közbe:

— Ha már engem befogtak, fogják be a szájukat is!

A parancsoló hang imponált s most már csendben hajtott a kocsi a Hohe-Marktra, a hol a rendőrség központi épülete állt, arkádjaival, vasrácsos ablakaival. Ezalatt a fogly váltig keresgélte elméjében elfogatása okát, de sehol semmi támpont. Nem volt még elég róka. A bűnt kereste, pedig csak az ellenségeit kellett volna elfilozofálni a képzelete előtt. Eszébe jutott volna Tell asztalos és Eschenbach nyereggyártó kivégeztetése a múlt évekből.

Végre begurult a droske a hatalmas kapu íve alatt.

Egy öreg vörös orrú porkoláb csoszogott elő a kocsiözejre a kapu alatti fülkéjéből, zöld ezüst paszományos ruhában, kulcsait csörgetve, vigan dudolgotta: „Scheint die Sonne noch so schön, einmal muss sie untergehn.”

— Az apó megint felhőrpintett, — szölt az egyik detektív.

— Megint valaki? — dörmögte a kulcsokat csörgető öreg boszúsan. — És megint úrféle?

— Úgy van Schmidt apó, egy külön zárkába tegye ezt az urat.

— Vezessenek kérem a rendőrfőnök elé, — követelte Akli.

— Nincs külön szoba. A lelkemből hasitsak én ki külön szobát? — ellenveté Schmidt apó.

— A rendőrfőnök Stadion grófnál van ebéden, — jegyzé meg egy fiatal rendőrtisztviselő, a ki ludtollal a füle mellett, hajadon fővel átszaladt az épület balszárnyából a jobb szárnyába.

A két detektív összenézett.

— Mit csináljunk hát vele?

— Ereszszék szabadon, — vélte Schmidt apó, — mert hát nincs külön szoba, vagy pedig mondjanak le a külön szobáról.

— Hát tegye, a hova akarja, — végezték a detektívek. — Szálljon le, uram!

Akli fölvezette a pitókos profosz az emeletre és ott nyitott ki egy cellát. Vidám, jóakarató öreg fickó volt, tele bécsi kedélyességgel, mely csak úgy bugyborékolott benne.

— Allerweil fidel. Kutyába se kell venni. Emberen és ártatlan madárkán esik meg az, hogy kalitkába csukják. Aztán nem lesz itt rossz dolga. A Schmidt apó vendéglőjében, hehehe. Nem is kérdezem, mit csinált. Itt van és punktum. Ezzel a miénk és ennyiben van a dolog. A detektív, a Roszlov a muszka, azt súgta nekem, hogy ön a császár mulattatója volt. Also nur fidel. Ott bizonyosan szert tett ön egy-két sárga csikóra, hehehe. Hát ki velők az istállóból, ki velők! Schmidt apó ügyes ember, ravasz ember, Schmidt apó ide teremti, a mi kellemetességet Bécs nyújthat. Azaz hogy a sárga csikók hozzák. Nem szükséges azért ki-menni. Ah, ez a város! (Schmidt apó csettentett a nyelvvel, mintha valami finom, megenni való falatot említene.) Es giebt nur a Wien. A szabadság, mondják és örökre hánytorgatják, szabadság és szabadság. Hát ugyan mi voltaképen a szabadság? A Kapitale Tümeit. A szabadság az, hogy az ember elmehe minden korcsnába, oda is, a hol Stammgast, oda is, a hol nem Stammgast. Iszen szép, de mivel rosszabb, ha a fogságban viszont minden korcsma eljőhet az emberhez. Pedig eljőhet.

Akli kivett a zsebéből egy aranyat és oda-csuszattatta a vén fecsegő markába.

— Rendelkezésére állok uram, — szölt Schmidt apó, alázatosan meghajolva.

— Egyelőre nem kérek semmit, kivéven, ha talán meg tudná mondani, miért fogtak el.

— Épen csak ezt az egyet nem tudom, uram, de bizonyosan a császárt haragította ön meg. A mi jó Ferenczünket. Ah, milyen áldott ember!

— Ösmeri?

— Óh, hogy ne. A születése napjától kezdve. Ott voltam a Burg-theaterben, uram, azon az estén, mint a Trautmannsdorf grófné komornyikja ott álltam a páholy háttérében a köpenyt tartva, mikor a mostani császár nagyanyja, a mi nagy Mária Teréziának kihajolt a páholyból egy felvonás alatt és valóságos bécsi nyelvjárásban jelentette a közönségnek: „Der Pold hat an' Buam und grad am Bindtag am mein' Hochzeitstag”. Hja, bizony. Schmidt apó sokat tud, többet tud, mint kellene.

— Mit ér, ha még se tudja, hogy miért fogtak el?

Schmidt apó fitymálva intett a kezével.

— Az ilyesmi rendesen kislül. Meg tetszik látni, hogy kislül. Nur geduld, und nur fidel. De már most tessék ide belépni, itt már van ugyan egy úr, és mondhatom, vig spezi lehet a maga nemében, a ki derekasan be volt csipve, mikor vagy másfél órája behozták. De nem esoda, hiszen Bécs a murik, a ramasurik, a juxok, a Blaumontagok és a katzenjammerek városa. Nem valami finom úr, kivált az öltözékét tekintve, de hát a többi cellákban még rosszabbul állnak a dolgok. És végre is, arme Leute kochen mit Wasser. Iszen látja lelke-met, nem adhatok jobb társaságot. Megyés püspökeink nincsenek. Az ritka dolog itt. Még nem is volt. De ha lenne, hát oda tenném. Vagy ha lesz, hát ide hozom — mert soha se tudhatni, mit ad a jó Isten.

Ezzel előre tuszkolván Akli, biztosította, hogy vacsora előtt még betekint átvenni a parancsait, addig is felküdhet neki egy szájharmonikát, ha épen szórakozni akar.

— Köszönöm, nem kívánom.

— Pedig a harmonikaszó olyan fidelis. De a hogy tetszik, Iszen önnel uram!

Betette utána az ajtót, a kulcs megnyikor-dult a zárban és Akli rab lett.

Odabent félhomály volt. Kivált a vakító napfény után, mely künn az épületnek ezt a részét előtöntte, első pillanatban alig lehetett kivenni a tárgyakat, csak lassan-lassan rajzolódtak ki a körvonalai néhány szalmazsákos ágynak, egy-két asztalnak s vizes kanecsonak az asztalokon; a mi nem is esoda, mert csak egyetlen magasan fekvő, homályos üvegű ablakon szolgált be a világosság. Sivár, bántó csönd honolt volna bent, ha meg nem zavarja valami olyanforma zaj, mintha fát fűrészelnének valahol. De hát az is fallácia volt. A legutolsó priesen egy férfi aludt és hortyogott.

Akli meghiott egy székből és feltaszította, az ebből támadt zöreire felriadt az alvó.

— No, mi az? — mordult fel rekedten, álmosan s egy nagy fej látszott megmozdulni a szögletben, majd két villogó szem szegződött Akli felé.

— Boesánat, uram, hogy önt ismeretlen létemre bátor vagyok háborgatni, de biztosítom, hogy nem a magam jószántából teszem.

— Terringtét! — kiáltott fel a másik, hirtelen felugorva a vácokról. — Mit látnak szemem? Hiszen ön az, Akli úr.

Akli szinte hátra tántorodott a meglepetéstől.

— Ön volna az báró úr? Ejnye, ez nevezetes!

— Hát nem engem keres ön? — csodálkozott báró Szepessy, mert ő volt.

— Nem egészen, — felelte Akli egyszerűen.

— Akkor aztán hogyan jut ide?

— A hogy szokás. Behoztak a rendőrök.

— Behozták? Önt? Miért?

— Hiszen ha tudnám. És ön, báró úr?

— Oh, az én történetem mindennapi. A Burgból, öntől eltávozva, kimentem a Práterbe és ott megebédeltem a „Blau Elephant”-nál. Roszkedvem is volt, ezigány is volt, húzta a jó magyar nókat, én is el akartam húzatni a magamét, mondom neki, el is fűtülöm az elejét, de ügyet se vetett rám, akkor aztán oda hajítottam neki egy száz forintos banknotát. A ezigány se rest, rárántja hirtelen, de még fele sincs ki a nótnak, odajön egy rendőr és behoz ide a dutyiba, hogy azt mondja, kit öltem meg a száz forintért.

— Lássa-lássa, ezt mind a cinikus öltözködési módja teszi.

— Ejh, hagyja el! Hiszen végre is mulatságos. Az emberrel legalább mindig történik valami. De a mi önt illeti, arra már igazán kíváncsi vagyok, hogy mikép került ide.

— A Stadt-parkban beszélgettem Kovács kisasszonnyal, egyszer csak elém áll két titkos rendőr és...

— Mit? — szakítá félbe a báró mohón, — Ön tehát beszélt a kis jóvendőbelivel. Nos? Széna-e vagy szalma?

— Meg kell vallanom az igazat báró úr; az bizony szalma.

Szepessy a fogait csikorgatta mérgében.

— Nem akar? Mi?

— Gyerek az még, báró úr, éretlen gyerek — csitította Akli, — nem arra való az még.

— Meg kell történni! — tört ki a báró lázas, szenvedélyes hangon. — Meg fog történni. Az enyém lesz. Érti ön? A Szepessyek csunya emberek, nagyon csunya emberek, de csupa emberfeleségeik vannak. Mert mind lopják a feleségeiket. Az anyámat is lopta az apám, a nagyanyámat is a nagyapám. Mind lopják. És lopni csak szépet érdemes. Ah, a lopott asszony édebb lehet, mint az, a melyik önként tapad az emberhez, mint az, a melyik szereti.

(Folytatása következik.)

MAGYAR KIVÁNDORLÓK BRÉMÁBAN.

A múlt évben a német rajna-menti Düsseldorfban tartott kiállításán láthatta és bámulhatta a világ a német ipar duzzadó erejét és hatalmas voltát. Midőn én, a szegény magyar haza fia csodálkozva szemléltem az esseni, a ruhrmenti és a többi westfáliai vashámorok, főleg pedig a Krupp-gyár vasipari készítményeit és embermagasságú ágyúgolyókat szétzúzó másfél méteres vaslemezek roncsait: körülférem francziák csoportja nézte irigykedve a szomszéd állam erősödésének bizonyosságait. Komolyképi angolok, szőke svédek, hollandusok jártak-keltek a kiállításon és vizsgálgatták a német erő fokmérőjét. Mert fokmérő az ilyen kiállítás, megmutatja az ország erejét és vagyonosságát.

A düsseldorfi kiállításnak volt azonban egy pontja, mely nemcsak bámulatot keltett az idegenben, hanem gondolkodásra is késztette a nagy tolongásban, zürzavarban a „kiállítási láz”-ban kifáradt agyat.

Az ipar- és kereskedelmi csarnok bejáratánál volt egy kép, mely magyarázat nélkül is sokat mondott; a németek hatalmas császára áll teljes dicsőben trónján és rámutat arra az útra, melyre a német népnél a jövőben lépnie és haladnia kell. Ez az út pedig a háborgó tenger, melynek hajbát hatalmas kereskedelmi hajók, oceánjárók szelik át.

Ez a világkereskedelem allegóriája! Szorongó érzés lepi meg az embert, ha ilyen benyomások után a saját hazájának viszonyaira gondol. Hol van még a mi kereskedelmünk, hol van még a mi büszke kereskedelmi hajórajunk?

Ilyen benyomások után — nem tagadom — irigykedve néztem Frankfurt, Köln, Hamburg,

Bréma, stb. városokban a lüktető hajóforgalmat, a hajózási irodákat, főleg pedig a „Norddeutscher Lloyd”-nak az üzleteit és üzleti kirakatait. A világ térképe van ezen irodákban kitéve és a Lloyd által a világkikötők között fontartott hajóútvonalakra pedig kis miniature hajók vannak odaállítva, vitorlákkal, kéményekkel, stb. A kirakatok egy-egy helyein pedig nagy fényképek mutatják az egyes hajók belső, külső részét, főleg pedig a kivándorlásról készített felvételeket, a beszállást, partraszállást, beoltást, vámkelést stb., mindazt, midőn a kivándorlókat nem mint emberi lényeket, hanem mint számokat kezelik.

Mert tudni kell, hogy a német hajózási vállalatoknak, a „Hamburg-Amerika Linie”-nek, a „Norddeutscher Lloyd”-nak, stb. a származait a kivándorlási mozgalom is segített növesztetni.

A KIVÁNDORLÓK SZÁMBAVÉTELE.

KIVÁNDORLÓK BARAKKOKBA SZÁLLÍTÁSA.

AZ AMERIKAI KIVÁNDORLÓK ÚTJÁBÓL.

A Lloyd egyik ilyen kirakatában, ha jól emlékszem, Frankfurtban különös, leírhatlan érzéssel pillantottam meg egy fényképet, melyre ezen szavak voltak fölírva: „Auswanderer vor der kath. Kirche in Bremen”. A kép ugyanis az Amerikába induló népség egy csoportját mutatja be, mely hajóra szállás előtt az Isten segítségét kéri s mintegy búcsút vesz az ő-világtól a külön e célra épített katolikus templomban. A képen a kivándorlók nagy része: magyar ember.

Különös érzés fogja el az embert, ha távol hagyott hazájának népeit itt, így és így módon látja viszont. A képet minden áron megszerezni óhajtván, hosszas fáradozás és utánjárás után egy Brémában lakó magyar honfitárs — Lovich úr — segítségével tudtam a fényképsztől egy példányt beszerezni.

A képet itt közöljük. A rajta levő alakok közül világosan kivehető a győr- és fehérmegyei, a dunántúli magyar parasztok jellemző viselete, a felsővidéki borotvált bajuszú tót és „európai viseletben”, kezében az imádságos könyvvel, egy pár férjét követő menyecske, kezében a batyúval, baloldalt egy tisztességes kovács-

mesternek látszó falusi iparos és itt-ott még néhány jellegzetes horvát és lengyel, szintén „európai” viseletben.

Mert érdekes az ilyen kivándorlók zagya-léka. Gyakorlott szem már az első tekintetre fölismeri a magyar, a német (sváb), a tót, a lengyel, a horvát embert, vagy a galicziai és romániai zsidót. Nem a ruházatáról, hanem az arczáról, modorról, — a beszédjüket nem is említve.

Amerika ugyanis nem ereszt be a bevándorlót saját nemzeti viseletében, hanem csakis európai polgári öltözetben. Itt tehát mind egyforma, sőtét, „olcsóságok áruházá”-ban vásárolt polgári ruhában és kalapban van a férfi, és polgári ruhában az asszony és leány.

A magyart arca, tekintete, bajusza, csizmája, stb. ép úgy elárulja mindjárt az első tekintetre, mint a darócruhájából kivedlett

EGYEDÜL.

AZ ÚTLEVELEK ÁTVIZSGÁLÁSA.

lépcsőjére és összevont szemöldökkel, komor daczczal tekint a járóelökre. A tót és lengyel sárgalevelű ócska imakönyvből imádkozik s halkan szent éneket dúdol. Az asszonyok legtöbbször sirdogál, gyereket gondol, vagy félrehúzódva említi a dühgőgő kisedének.

Közben új csoportok jönnek meg a vasútról és tűnnek el az iroda üvegajtói mögött, hogy később ők is a várakozók közé vegyüljenek.

Szomorú kép ez nagyon.

Brémában az egyik utcán haladva, úton-útfélen találkoztam ily kivándorló csoportokkal, kik az irodától beljebb a városba is elmerészkedtek. Egyik csoport mellett elhaladva, magyar sző uti meg a fülemet. Csupa fiatal, erőteljes földmives emberek voltak Győr- és Fejérmegye több falujából.

— Hát maguk is magyarok? — kérdém tőlük, nagy meglepetésükre.

— Talán bizony az úr is az? — kérdék ők viszont.

— Nem sajnálják elhagyni a hazát? — kérdém tőlük.

— Hogyne sajnálnának. — válaszolják egyszerre többen, — de ha nem birunk odahaza

kivándorlók, hogy az amerikai hajó indulásáig összegyűlhessenek.

Hetenkint kétszer indul a hajó Amerikába Bremerhavenből. Az ügynökség az Amerikából visszaérkezteteket a kikötőben fogadja és a vasúttal Brémába hozza, az Amerikába indulókat pedig összegyűjti, vasúttal a kikötőbe viszi és ott hajóba rakatja, az új világ felé.

A kivándorlási iroda előtt a rácsos kerítés mögött ül, fekszik, guggol az összegyűlt nép, mely maga egész tanulmány.

Leginkább búskomor, esüggedt nép ez, mely fejét kezére, karját térdére támasztva, sötéten, komoran bámul az égre, földre — a semmi-ségbe, míg gondolatai bejárják a messze elhagyott kis fehér házat, falut, vagy kalandoznak az ismeretlen világ rejtelmek között. Sok mélyen lehorgasztja a fejét és vörös kendőjével megtörli könnyes szemét. Nehány leül az iroda

megélni ötven krajczár napszám mellett! Nem megyünk ám ki örökre, — mondják bizalmasabban hangon. — Csak pénzt akarunk szerezni.

Elmondják, hogy rokonaik is „künn” vannak már és azok hívták őket és ők is mennek „megpróbálni a sort”, mert a ki kimegy, rakásra küldi a pénzt haza, ők is visszajönnek, ha pénzt szereztek.

Melegen kezét rázza velök, kölesönösen sok szerencsét kívántunk egymásnak és elváltunk. Sajátságos, hogy mind a készpénzszerzés vágya hajtja őket az új világba. Azzal nem törődnek, hogy a nagy, nehéz munkában száz közül kilenczven megtöri testét és törődötten jön haza, ha ugyan haza jön.

Föltűnt, hogy a magyarok legtöbbször asszony nélkül láttam kivándorolni, tehát remény lehet

mezzett a németeknek, az elképzelhető. A brémai és hamburgi kivándorlási ügynökségek óriási forgalmat bonyolítanak le kitűnő szervezetük mellett.

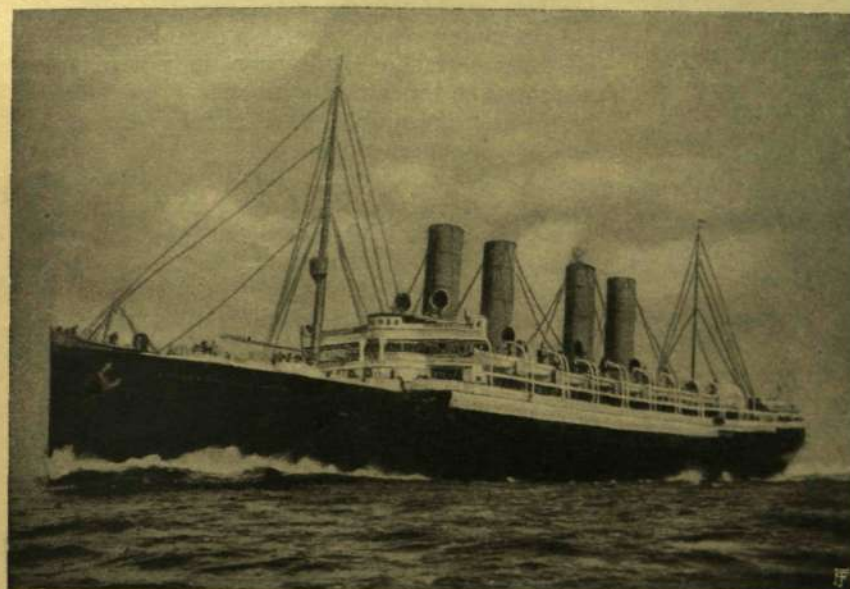
A „Norddeutscher Lloyd”-nak külön hajói vannak a kivándorlási emberforgalom lebonyolítására. A „Barbarossa”, „Königin Luise”, „Friedrich der Grosse”, „Grosser Kurfürst” hajó-óriások (hosszúságuk 166—170 méter, szélességük 18—19 méter, mélységük 10—11 méter) két kúrtos, két csavart hajók 9—10 nap alatt teszik meg az útát Brémából New-Yorkba és berendezésükkel a III. osztályú földközi utasok nagy tömegének elhelyezésére fektették a főszűrt.

Ma a németek legnagyobb és leggyorsabb hajói a „Kaiser Wilhelm der Grosse” (hossza

200 ember látja el a szolgálatot, tehát közel 3000 lelket ringat a hullám egy-egy úton.

Midőn nálunk Rákosi Jenő a magyar iskola-hajó eszméjét megpendítette, fontos kérdést vetett föl Magyarország jövő boldogulására nézve is. Okos emberekkel nem lehet azon vitatkozni, hogy mily óriási hatással lenne reánk magyarokra, ha tengeri kereskedelmünk lendületet venne. Azt mondják, hogy a magyar nem való tengerésznek, hiszen szárazföldi ember. A németeknél ott vannak a szárazok, bajorok, ezektől a tenger messzebb fekszik, mint a mi Adriánk és mégis vannak hajóik, melyeknek legénysége csupa szárazból, bajorból kerül ki. Pedig ők is szárazföldi emberek és nem tengeremlékiek.

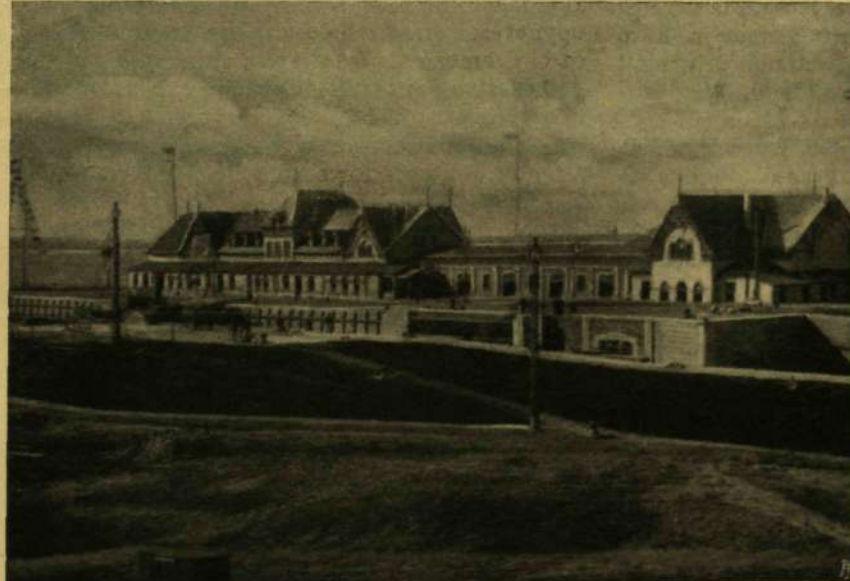
Van azonban tengeri kereskedelmük és lük-

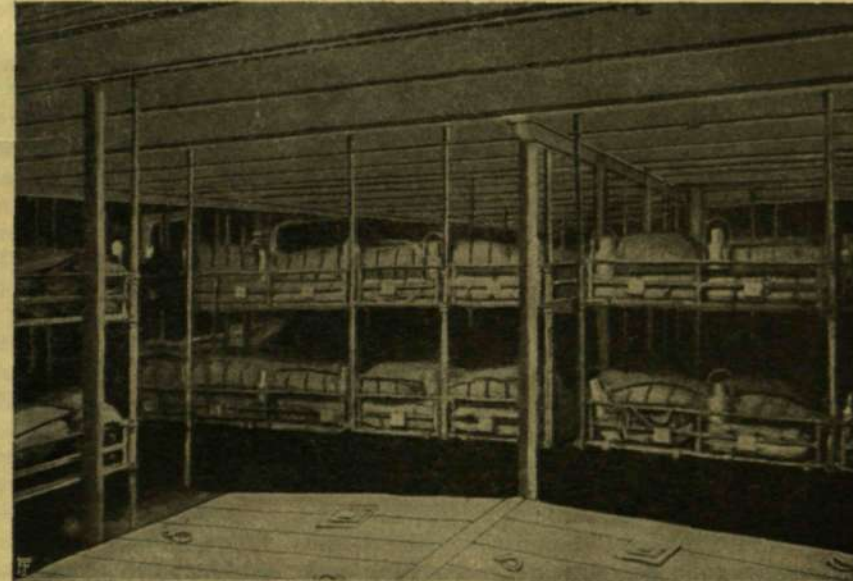
A „KAISER WILHELM DER GROSSE” NEVŰ HAJÓ.

ÉTTEREM A „KAISER WILHELM DER GROSSE” NEVŰ HAJÓN.

VÁRÓHELYTISÉGEK BRÉMÁBAN.

FÖLDKÖZI (III. OSZTÁLYÚ) UTASOK HELYE.

AZ AMERIKAI KIVÁNDORLÓK ÚTJÁBÓL.

egy részük visszatérésére. A horvát, a tót és lengyel ellenben egész családjával kel útra. Oláh nem igen vándorol ki.

Mig Lovich úrral beszélgettem, folyton jöttek oda egyesek kérdezősködni. A magyar megállt, emelt egyet a kalapján és előadta kérdését. A tót, főképp a lengyel mélyen meghajolva levette a kalapját, alázatosan kezét akart csókolni, mialatt saját nyelvén hadarva beszélt.

— Látta, — szólt kisérőm, — ilyen a magyar és ilyen a szláv jellem.

A kivándorlás ma valóságos láz. Németország már jórészt túl van ezen a mozgalmon, mely most nálunk veti föl hullámaát. A németek ma már nem igen mennek Amerikába, a nagy ipari föllendülés lekötötte a munkáskezet saját hazájában. Ma legtöbb kivándorló kerül ki Magyarországból, Ausztriából és Horvátországból. De viszont — mint értesültem — évről-évre több a visszatérők száma is. Ma tehát már nem egyoldalú mozgalomról, hanem határozott forgalomról van szó.

Hogya kívándors lámily óriási penzt jövedel-

198 méter, 28.000 lóerő erejű géppel), a „Kronprinz Wilhelm” (hossza 202 méter, 33.000 lóerővel), a „Kaiser Wilhelm II.” (hossza 215 m. 38.000 lóerő), csak 6—800 földközi utast helyeznek el, míg pl. a „Grosser Kurfürst”, mely csak 170 méter hosszú és 9700 lóerő hajtja, 1935 harmadosztályú utast, a „Barbarossa” és „Königin Luise” és „Friedrich der Grosse” hajók pedig, melyeknek hossza 166 méter, gépeik pedig csak 7—9000 lóerőjük — 2300 III-ad osztályú utast helyezhetnek el.

A szegénysorsú kivándorló tehát inkább ezeken a hajókon megy olcsóbb díjakkal, de hosszabb idő alatt (9—10 nap) az új világba. A gazdagabbnál azonban az idő pénz, és az már a „Kaiser Wilhelm der Grosse” futárhajóra száll, mely 6—7 nap alatt röpi át a mérhetlen oceánra.

Elképzelhető, hogy micsoda élet lehet ily óriási hajón, ha tudjuk, hogy fölfér rá: 260 I. osztályú, 220 II. osztályú és 2300 III. osztályú összesen 2780 utas, és a hajón

tető hajózásuk, mely messze fekvő német vidékek népet köti le és vonzza a tengerre.

És ez nem kicsiség. A „Norddeutscher Lloyd”-nak ott van pl. a „Kronprinz Wilhelm”, nevű hajója, melynek személyzete 520 egyénből, továbbá a „Kaiser Wilhelm II.”, melynek személyzete 620 egyénből áll.

Csak néhány ily hajónk volna nekünk magyaroknak, hány magyar ember találna alkalmazást és kényeret a társadalom legkülönbözőbb rétegeiből a tengeren járó kolosszusokon. Mily sok ember keresné föl a tengeret, a ki ma kivándorol, mert nem talál megfelelő foglalkozást.

E. Dörner Béla.

A kivándorlásról számos képpel hosszabb cikket közöl az Amerikában megjelenő „Szabadság” című nagy magyar lap is, melynek érdekes képei közül néhányat bemutattunk.

Az egyik egy leányt ábrázol, a ki egyedül, kísérel nélkül kel az ismeretlen nagy útra. Csáládja nyilván már előre ment s most utánuk igyekszik ő is. De oly nehéz a régi hazától, az

HEDIN SVEN.

édes szülő földtől megválni s oly nyomasztó a jövő bizonytalanságának érzete, a mit csak nővel az egyedüliség ebben a szokatlan, idegen világban!

Másik kép a kivándorlók elszállásolását tünteti fel a barakba, hol tartózkodni fognak, míg majd hajóra szállítják őket. Mennyi különféle ember Európa országaiból, népfajából, a kik eddig még tán hirt sem hallottak egymástól s ime, most a nyomorúság mind összehozta itt őket egy csoportba, egy föld alá, hogy innen induljanak a közös cél felé.

Majd a jegyzékfelvételt látjuk, midőn szerbeszámba szedik az utazni készülőket. Gondosan hajtja végre a hajózási hivatal, mert az amerikai parti hatóság sok kivándorlót visszaküld, pl. a kik vagy egész vagyontalannak, vagy betegek s ezeket ingyen kell a hajótársulatnak visszahozni. Ezért történik különös gond a jegyzékbe vétel. Főképp pedig az oroszokat többször is megvizsgálják, mert ezek közt nagyon sok a bőrbeteg és a szembajos.

Negyedik képünk az amerikai partra érkezett kivándorlók útleveleinek megvizsgálását tünteti fel. Az egyenruhás amerikai tisztviselők itt is igen gondosan járnak el. S ha aztán ezek is rendben találták mindent, csak akkor áll nyitva az ígért földje a szegény kivándorló előtt, csak akkor léphet azon mesés ország területére, a melytől sorsa jobbra fordultát reméli s a melynek kedvéért szárazon és vízen, annyi száz meg száz mérföld keserves útát tett.

HEDIN SVEN.

Megáldva vasegészséggel, bámulatosan szívós szervezettel, kitartással, azonkívül kitűnő észlelő tehetséggel és törhetetlen erélyvel, igazán arra született Hedin Sven, hogy a tudomány szolgálatában nagy dolgok végrehajtására vállalkozzék. Tanulmányai és éles esze a legkitűnőbb természetvizsgálók sorába avatja őt, kitaratása és merészsége pedig a felfedezések történetében soha el nem múló emléket biztosítanak számára.

A svéd király anyagi segítségével már majdnem egy évtizede tanulmányozza Ázsia legbelső, majdnem hozzáférhetetlen vidékeit s nevéhez olyan felfedezések fűződnek, a melyek valószínűleg az utolsó nagyarányú felfedezések közé tartoznak a Föld felszínén, mert hiszen a

két sarkvidék kivételével úgy szólna már az egész Föld kerekességét ismerjük, legfőképpen belső Ázsiában hiányzott még sok, a hol olyan igen nagy nehézségbe ütközik a kutatás. Ellensége itt a felfedezőnek hegy, völgy, folyó és tó, levegő és víz, sőt még az ember is, mintha szövetséges volna a természet alkotásaival, hogy megakadályozza a tudomány előrenyomulását Tibet rejtélyes vidékeire.

Hedin Sven első utazását, a melyről nagy munkáját már régen közrebocsátotta, a Pamir hófedte ormain kezdte meg, majd a nagy Takla-Makán homoksisivatagon folytatta. Kelet-Turkesztánban s végül Tibet egy részén áthalatva, Khinába jutott s azon át ért ismét művelt világba.

Második utazása, a mely három évig és három napig tartott, még merészebb, még nagyobb szabású volt, mint az első. Ebben a második útjában 21—22 hónapig volt távol minden civilizációtól s nem is tudott magáról hirt adni.

Második utazása alkalmával ismét meglátogatta a rettenetes Takla-Makán homoksisivatagot, a melyen most hosszabban ment végig, azután Tibetben keresztül Lassza felé törekedett, hogy ezt a rejtélyes várost meglátogassa, de a városha bejutnia nem sikerült. Ezután Tibet legszörnyűbb pusztásgain át a Himalája felső völgyeibe indult. Hogy milyen nehéz lehetett ez az utazás Tibetben át, azt a londoni földrajzi társasághoz írt levelének következő része mutatja: «Utazásom legnehezebb része Tibetben volt. Charklikből Ladakba vezet, nyolcz hónapig tartó második utazásom alatt a nagy magasságok miatt majdnem az egész karavánomat elvesztettem. Még a völgyekben is magasabban voltunk, mint a Montblanc csúsa. Már magában a lélegzetvétel is nehéz volt s kisérőim közül négyen azért haltak meg, mert nem tudtak lélegzetet venni. A mikor este a nyugvó helyre érkezünk, ezek közül a lüszeges kisérők közül kettőt a tévén megmerevedve, holtan találtunk; a másik kettő lassanként múlt ki, úgy hogy a test merevedése a lábakon kezdődött s így hatolt fölfelé. De egész végig megtartották öntudatukat. Ez az esemény a legborzasztóbb és legfájdalmasabb volt s a legrettenetesebb mindazok között, a melyeket átéltem. Engem nem vett annyira elő a dolog, de nem tudtam járni s egész nap mozdulatlanul kellett a nyeregben ülnöm.

Még az a csekély mozgás is, hogy az ember a kabátját felgombolja, heves fájdalmat és túlfeszülést okozott a munkával túlhalmozott s a megszakadáshoz közel levő szívében. A szegény állatok is sokat szenvedtek. A 45 ló közül csak egy maradt életben, a 39 tevé közül 30 ott maradt ezeken a rettenetes magasságokon.

Korábban a Takla-Makán homoksisivatagjain is keserű tapasztalatokat szereztem, de inkább tiszter elszenvéden azt, mint hogy még egyszer Tibetben keresztül hatoljak...

De nem csak ezeken a szörnyű magasságokon járt Hedin Sven, a hol igazán a madár sem jár, hanem újra neki indult a végtelen homoksisivatagnak, hogy azt más irányokban is át-kutassa. Most valami 350 kilométer hosszú útát tett meg a 100 méternél is magasabb homokhegyek között, de a régi tapasztalatok alapján most olyan felszereléssel, hogy egész karavánjából csak egyetlen egy tevé hullott el útközben. Ezen az úton sokat szenvedtek a hidegtől, mert éjjel olyan mélyen lesüllyedt a hőmérséklet, hogy a keneső majdnem megfagyott a hőmérőben. A tévék viz helyett jeget szállítottak, a mely ugyan útközben elfogyott,

de szerencsére esett valami hó és ebből újra megtölthették a viztartókat.

Lasszába azért nem jutathott be Hedin, mert útját állták a tibeti katonák. Mint mongol zarándokok közeledtek Lassza felé, de az útszéli pásztorok felismerték őket s lovas futárokkal értesítették a lasszaiakat. Egy napi járóföldre voltak már a fővárostól, a mikor éjjel talpig fegyverbe öltözött tibeti katonák vették körül őket s csak öt nap múlva bocsátották szabadon, a mikor a tibeti kormány udvariasan, de mégis erőlyesen szólította fel őket a visszatérésre, azzal a kijelentéssel, hogy életükkel lakolnak, ha még egyszer megkísérik a Lasszába való hatolást. Mindazáltal még egyszer megpróbálta Hedin Sven, más úton, a város felé közeledni, azonban három napi járóföldre a várostól 500 katona ismét elfogta s aztán ez a sereg 10 napig követte a makacs kutatót, hogy többé visszatérni ne próbáljon. Ez alkalommal is egészen szépen bántak vele a tibetiek s ezzel Hedin teljesen megegyezik Landort, a ki mindenféle rémmeséket terjesztett a tibetiek kegyetlenségéről. Nem bántják azok az európaiakat, csak Lasszába nem eresztik be.

Sok érdekes felfedezést tett Hedin ezeken az elhagyatott helyeken, de ezekről még korai volna beszélni, várjuk meg őt magát, a ki a napokban Budapest vendége lesz s 26-ikán este az Urániában előadást fog tartani a magyar közönség számára is. A Magyar Földrajzi Társaság nagy ünnepléssel készül őt fogadni s már tiszteletbeli tagjává is választotta, a mit méltán megérdemel a tudománynak ez a fáradhatatlan harczosa.

MACZEDON ÁBRÁNDOK.

Nemcsak Nagy Sándornak volt szűk Macedónia, de Európának is kezd szűk lenni. Sok jel arra mutat, hogy a sokat emlegetett Balkán-tartomány a legközelebbi időben döntő események színhelye lehet. Hogy az ottani állapotokat megérthessük, szükséges ismernünk az úgynevezett macedon-kérdésnek mai állását, az oknyomozó történetírás és ethnografia vizsgálódásai alapján, melyek világánál bírálandó el a görögök, törökök, albánok, szerbek, bolgárok és kuczovalchok által vegyesen lakott területen az a régóta folyó vita: hogy melyik népfajt illeti tulajdonképp a jövő és a vezérszerep.

1896 óta került a macedon-kérdés napirendre. Akkor történt, hogy Szerbia, Metkovics úszkíbi görög-keleti metropolita halála után egy szerb nemzeti egyházfő kinevezését sürgette, a mi élénk tárgyalásokra vezetett a porta, a patriarcha, a görög és szerb kormány s a nagyhatalmak konstantinápolyi követei közt. E követeléssel szemben Románia ellenkövetelést támasztott egy macedóniai román püspökség felállítását a Monastir székhellyel. Azóta a tartomány tényleges souverainjével, a portával szemben nyolcz nemzet verseng Macedóniában az érvényesülésért. Míg nekünk ugyanis némelyek nézete szerint érdekünk volna az aegéi-tenger birása, addig Oroszország a szláv érdekek védelmére tolja fel magát Athos-hegyi szerzeteivel, Románia a cizárcsárokban vagy kuczovalchokban fél felfedezni testvértörzseket, Szerbia és Montenegró a szerb népességre tart igényt, Bulgária már úgyis megkapta a san-stefanói szerződésben Macedónia egy részét, nem esoda, ha most még inkább terjeszkedni akar; az albánok ipeki nemzetgyűlésükben Macedónia osztatlanúsága mellett léptek fel, Görögország pedig nem feledheti, hogy e tartomány két ezredéven át hellén állam volt.

Már hat évvel ezelőtt toborzódtak össze egyes görög szabad-csapatok, melyek komolyan nyugtalanították Macedóniában a többi lakosság békéjét. Vizont a görög-török háború alatt az albán lakosság ellenszengült az újonczozásnak, úgy hogy Edhem pasa már kénytelen volt az albán csapatok hazaküldését javasolni. Bukarestben, Londonban, Velenczében külföldi forradalmi bizottságok táplálták az albánok mozgalmát, melylyel szemben a most feloszlott bolgár-macedon bizottság hat kongresszuson vitatta meg Macedónia autonómiájának programját, míg végre az 1899. év folyamán a Genfben összehívott kongresszusra románok, görögök és szerbek egyaránt megtagadták a megjelenést.

A török kormányzat másrészt azzal igyekezett Macedónia régi görög jellegét eltörölni, hogy a történeti görög neveket és földrajzi jelöléseket török hangzásúakra cserélte fel. Így lett a hajdani Heracleiából Monastir, Edessából Voden, Dardaniából Üszküb.

Vizsgáljuk már most, mi az a történeti jogalap, melyre mindeme különböző törzsek és népfajok Macedónia iránti igényeiket alapítják.

Egy nagy katolikus albán nemzeti állam ábrándját főleg a jezsuita propaganda ápolja a Balkán-félszigeten és Macedóniában s igyekszik ébren tartani a Bib-Doda hercegi családban is, melynek fejét a jövőbeli albán állam trónjára szemelte ki. Csakhogy az albánok nagyobb része buzgó mohamedán vagy görög-keleti s e különböző felekezetek egymással sem egyeznek.

Bármily ingatag alapon épült, de a lakosság egy részére hatással van az a nagy-román történeti mythosz is, mely azt mondja, hogy a rómaiak Macedónia meghódítása után e tartományban, Thraciában néhány százezernyi román gyarmatoszt telepítettek be, úgy hogy a kereszténység első századaiban Epirustól Isztriáig, Konstantinápolytól Erdélyig az egész területen latinul beszélő népesség élt. Ez lett volna a «Nagy-Olahország», melyet csak a betörő szlávok dúltak szét. E hypothesis szerint a byzanci császárság nem volt sem latin, sem görög, hanem román birodalom, bensülött román császárok alatt. Csak a törökök betörése vetett véget ennek, kik az oláhokat visszazsörtolták a Pindus területére, Istriába és a mai Erdélybe és Romániába.

Két rajongó apostola van ennek a tannak ez idő szerint: a monasztiri lazarista kolostor francia eredetű perjele, Faveyriol s egy macedon eredetű görög, névszerint Apostolos Margaritis. Faveyriol 1858-ban jött Monasztirbe, a hol csatlakozott 1865-ben Margaritishez, kitől megvette iskolai cselokra a kolostor kertjének felét, a hová tanítványait egész Macedóniából összegyűjti s internátusában nekik szabad ellátást ad. De mivel e tanítványok szellemi főfelügyelője katolikus apát, a tanítványok pedig mind görög-keletiek, a vallásoktatás hiányzik a tantárgyak közül s helyét a bölcseletet foglalja el, melyet ép úgy, mint a történetet és francziát, Faveyriol tanít.

Faveyriol és Margaritis 1888-ban egy próklamációt nyomattak 100 000 példányban Romániában, mely román és albán nyelven a legképtelenebb állításokat tartalmazza. Egyebek közt azt mondják benne, hogy az albánok a legrégibb európai kultúrnép: a pelasgok egyenes leszármazói. Homer pelasg, tehát tulajdonképp albán volt, épen úgy albánok voltak az Ilias hősei, valamint Nagy Sándor és Aristoteles is. A görögök tulajdonképp gyáva, csaló, eselészövé nép voltak, a kik kizsákmányolták az albán kultúra kincseit, az albán nép vitézségét. A görögöket az albán lenézöleg csak «tücskök»-nek nevezte. Tücsök ugyanis, a mit a görögök gyakran feldisznak viseltek — albán nyelven = *grerra* — innen származik a *græcus*, *grieches*, *görög*, stb. elnevezések.

Mint látszik tehát, a macedon-kérdés min-

II. MIKLÓS CSÁZÁR.

ALEXANDRA FEODOROVNA CSÁZNÉE.

Legújabb fényképek után.

Mindennek azonban kevés történeti alapja van. A macedon királyok udvaránál a persa háborúk óta attikai görög nyelven beszéltek; ezen a nyelven adtak ki minden törvényt és rendeletet is, sőt Nagy Sándor beszédei is katonáihoz ezen a nyelven hangzottak el, kivéve a végső vesztély és döntő ütközet pillanatait, a mikor Polybios szerint a nagy király «macedon nyelven» lelkesítette katonáit.

De milyen lehetett ez a nyelv? Mindössze 120 szó maradt fenn belőle Hesechius, Athenæus, stb. grammatikáiban és szótáraiban s azokból alig 60-ról mutatható ki a görög eredet. A többi idegen, úgy hogy némely tudós egyenesen a macedóniaiak mongol eredetére következtet belőlük, a mi ha igaznak bizonyulna, az esetben akár mi magyarok is találhatnánk valami távoli közönséget a macedonokkal.

Nem foglalkozunk részletesebben itt a Macedóniára való szláv, illetőleg bolgár és szerb aspirációk történeti alapjaival, de érdemesnek véljük megjegyezni, hogy a Faveyriol-Margaritis-féle román propaganda iránt annak idején gróf Andrásy Gyula is érdeklődést mutatott és pedig annak az erdélyi román kérdésre való visszahatása szempontjából. A mint a «Románia Mirabeau»-jának nevezett államférfi, Cogolniceanu mondta ugyanis, «szükség van rá, hogy a románok egyelőre Macedóniával foglalkozzanak. Ha abban hagynák a Macedónia iránti agitációt, akkor hazafiaink az erdélyi izgatással foglalkoznának, a mi azonban zavarná Ausztria-Magyarországhoz való jó viszonyunkat, ezt pedig jelenleg minden körülmények között kerülnünk kell».

Mint látszik tehát, a macedon-kérdés min-

ket is meglehetősen közelről érint. Kósza hírek épen ezért már részleges mozgósításról is szólnak. De ha még nem értek volna is a dolgok ideig, mindenesetre elég érdekes a Macedóniában legújabbban előállt helyzet arra nézve, hogy bár futólagos tájékozást igyekezzünk már most nyerni egy könnyen előállható véres keleti bizonydalom mélyebb és rejtettebb okairól.

«A FEHÉR CSÁZÁR BIRODALMA».

Az Uránia színhas legközelebbi érdekes újdonsága az orosz császár birodalmáról írt darab lesz, melynek szerzője, Csudáky Bertalan, már több ízben beutazta az éjszaki nagy birodalmat, a hely színén gyűjtötte egybe az összes képeket és a darabba beillesztett eredeti orosz zenedarabokat. A darab címe: «A fehér császár birodalma» s a szerző az óriási birodalom történelmi és kulturális fejlődésére is kiterjeszkedik benne. A darabból, mely közelebb színpadra kerül, bemutatunk néhány érdekes kis- és nagyoroszországi képet.

Az orosz birodalom legtermékenyebb vidékeit Kis-Oroszországban találjuk. Ezért a muzsikusok — parasztok — közt is gyakori ott a vendégeskedés, különösen lakodalmakkor; a muzsik menyasszony gazdagon megvendégeli az egész falut. A lakodalm előtt a menyasszony visszavonul s elábrándozik jövőjén, maga elé téve a sőt és kenyeret, a szláv mythologia szerint a szerencse és az igazi szeretet jelképeit. Majd elcsattan a szlávok ősi szokása szerint a háromszoros eskő s a boldog jegyeseket a «bátyuska» (orosz pap) nagy ceremóniával adja össze. Az élénk kedélyre hajló kis-oroszok legbarátságosabb typusait a Poltava vidéki falvakban találjuk fel.

Ez a rokonszenves, kedélyes és megnyerő külsejű nép sokkal értelmesebb, felvilágosodottabb és élénkebb, mint akármelyik más fajrokon a széles nagy muszka világban. Náluk már erősen kifejezésre jutnak a titkos politikai ábrándok, sokszor forradalmi tervek is.

Kievől, Szent Vladimir ősi székhelyétől néhány versztyinre már a nagy-orosz faj érdekes typusaival találkozunk; itt még megszólal a balalajka, még halljuk a víg aratók «hopák», vagy «kazacek» dalát, mert a föld még elég termékeny s a sarló alá még elég gazdag kalász kerül. De minél északabbra haladunk, annál nagyobb a nyomorúság.

A bogomolyczok vagyis a búcsújáró koldusok sehol a világon nincsenek oly nagy számban, mint a császár hatalmas birodalmában. Ezek az ájtatos koldusok valóságos imádkozó és keresztvető gépek, néhány kopekért annyi miatyánkot darálnak le, a mennyi a megrendelőnek épen tetszik.

A nyomorúság legszánalmasabb alakjait azonban a Volga-vidéki munkások közt találni, a kiket Gorkij Maxim elbeszéléseiből ismer az olvasó-közönség.

VILLAMOS VASÚT A NEVA JELEN.

A NIZSNI-NOVGORODI TÖRTÉNELMI MÚZEUM.

világszerte. A lesújtó nyomor legszánandóbb adatai ezek a munkások, a kiknek lelki világát csak Gorkij tudja megértetni és megrajzolni.

Gorkij legérdekesebb típusaival a híres Jarmerka színhelyén, Nizsni-Novgorod zajos kikötőiben találkozunk. A hajdan nagy szerepet játszó Novgorod legértékesebb középkori emléke a történelmi múzeum, melyben sok értékes régiséget őriznek a kegyetlen kazáni tatárok idejéből. Képünk a nevezetes múzeum azon pontját mutatja be, a hol a novgorodi Kreml legerősebb bástyái daczoltak egykor a pusztító tatár hordák támadásaival.

Oroszország ma már mind szorosabb összeköttetésbe lép a Nyugattal, a nagy birodalom belső részeiben is mindinkább érezhetővé válik a művelődés hatása. II. Miklós császár uralkodása alatt is nagy haladás történt e téren, míg a császné különösen a jótehetség terén ad jó példát a mai kor számára.

A fagyos muszka birodalom legdermesztőbb időszakában, a metsző hidegben nagy szolgálatot tesz Szent-Pétervár lakosságának a folyók és csatornák vastag jégpáncélja. A Nagy és kis Néva hátán valószínűleg jégországgá válna keletkeznek, melyeken nemcsak a nyílsebesen rohanó urali trojka, hanem teherhordó-szánok, sőt a mint azt egyik képünk érdekesen mutatja, kényelmes villamos-vasutak is közlekednek. A Néva jegén száguldó villamos nem közönséges előnye a péterváriaknak, mert a nagy prospektok lakói néhány kopekért még a legtávolabbi fekvő városrészekbe is gyorsan eljuthatnak. Ez az érdekes vasúti hónapokon át a legnagyobb biztonsággal szolgálja az orosz főváros közönségét.

EGYVELEG.

* A csillagok számát megközelítőleg sem lehet megállapítani, csak annyi bizonyos, hogy sokkal nagyobb az, mint korábban gyanították. Legújabbban egyszerre előre megállapított beosztás szerint Londonban, Párisban és Berlinben vettek fel a csillagos égről fényképeket, a melyek összesen mintegy 68 millió csillagot mutatnak.

* A polka eredete. A kedvelt táncok közül különösen a polka-nak van érdekes története. Csehországból származik s oly gyorsan vált népszerűvé, hogy maguk a műveltebb csehek se ismerték fel a külföldről ismét visszakapott táncban a saját nemzeti táncukat. Nemrég állítólag megbízható adatok kerültek nyilvánosságra annak a táncnak keletkezéséről illetőleg. E szerint egy Slezák Anna nevű elbe-kastelitz-i, csehországi szobalányt illeti meg a feltalálás dícsősége. Ez a családiany 1838-ban egy vasárnap délután megjelent a koremaudvaron s egy saját találmányú táncot saját dalára lejteni kezdett. A dalt Neruda József tanító leköltöztette s így vált lehetségessé, hogy a következő vasárnap már egy egész csapat diák járta az új táncot. Öt év múlva, miután már előbb megjárta ez a tánc a

VOLGA-VIDÉKI MUNKÁSKOK.

külföldet, Prágába került vissza s ott adták neki a *polka* nevet. Polka csehül annyit jelent: fél s így valószínűleg a benne előforduló fél lépések alapján kapta ezt a nevet, melyet aztán a külföldiek *polka*-ra változtattak.

* A hó, mint golyófogó. Meglepő a hónap az a tulajdonsága, hogy a golyó nehezen hatolhat át rajta, sokkal nehezebben, mint a legkeményebb fán. A norvég katonák tettek ez irányban kísérleteket, melyek folytán kiderült, hogy puskagolyóik 1¼ méter vastagságú hófövenyben már nem bírtak áthatolni, tehát háború esetén ilyen vastagságú hóból készült sáncz tökéletes biztonságot nyújtana a kézi fegyverek lövései ellen. Megjegyzendő, hogy a norvég katonai puskák átütő ereje igen nagy.

* A japáni kormány Európából több Röntgen-féle készüléket rendelt, melyekkel a tokiói pénzverde alkalmazottjait akarják ellenőrizni, kik naponta egy-két darab aranypénzt el szoktak nyelni.

* A sajt-készítés ez idő szerint alighanem Kanadában virágzik legjobban, mely e tekintetben Svájcot is felülhaladja. Kanadában ugyanis 3000 gyár működik, melyekben évenként több mint 80 millió kilogramm sajtot készítenek.

* A vadállatok a múlt évben 22,393 embert pusztítottak el Indiában; ezek közül az elefántoknak csak 36-an lettek áldozatai.

* Ha a tengerek kiszáradnának, a Föld valamennyi folyóvíze 40 ezer év alatt lenne képes az üres medreket a mostani magasságig megtölteni.

* A Chicagóban levágott hizott úr húsa Londonba szállítva kilogrammonként husz fillérbe került, mely rendkívüli olcsó ár a fogyasztási adóval még nyolcz fillérrel emelkedik.

* Az éjszaka-amerikai Egyesült-Államokban több mint egy millió nyugdíjas él, kik a múlt évben összesen 72 millió koronát kaptak.

KIS-OROSZ MUZSIK MENYASSZONY.

NAGY-OROSZORSZÁGI ARATÓK.

KÉPEK OROSZORSZÁGBÓL. — Az Urusja Színház „A fehérszárú király” című darabja részére készült fényképek.

BÚCSÚJÁRÓ KOLDUSOK.

Az Országos Képtárban levő festmény után.

ZRINYI ILONA.

ZRINYI ILONA.

1643—1703.

Kétszáz esztendeje múlt most február 18-án, hogy távol hazájától és gyermekeitől, a kis-ázsiai Nikomédia város melletti „Virágok mezeje” nevű szép völgyben meghalt a magyar női eszmény egyik legnemesebb megtestesülése, Zrinyi Ilona. Hamvai ma is idegen földben nyugosznak, de emléke él itthon minden szívben s neve mindenha magasztos, lelkesítő példája marad a magyar nő hitvesi, anyai és honleányi erényeinek. Mint a mohácsi vész óta történetünk annyi nagy alakját, őt is körülveszik emlékeztetünkben a tragikum komor felhői, de nemes emlékezete ezzel csak mélyebb kegyeletet kelt. Hős lélekkel teljesített minden kötelességet, melyet sorsárótt s hős lélekkel elviselt minden szenvedést, melyet végzete neki kijelölt.

Az ország legdicsebb és leghatalmasabb családjai egyikének, a Zrinyieknek ivadéka volt; anyja, Frangepán Anna révén pedig abból a törzsből származott, melynek hajdani nagyságát ma is őrzi még a magyar tengervidéknek úgyszólván minden köve. Ifjú leány volt még, mikor családjára mindkét felől ránehezedett az akkori nemzeti érzésű magyar főurak végzete. A bécsi politika összeesküvésbe hajtotta a Zrinyieket és a Frangepánokat, s velük a magyar főurak java részét. Mikor aztán az összeesküvés kiderült s Zrinyi Pétert és Frangepán Kristófot Bécs-Újhelyen lefejezték, a hatalom üldözése már a feleséget is sújtotta

lemnek, I. Rákóczy Ferencnek, a ki szintén részese volt a Wesselényi-féle összeesküvésnek s csak anyja, Báthori Zsófia és a jezsuiták közbenjárására menekült óriási váltságdíj és német őrségnek várába való befogadása árán a vérpadtól.

E házasságot nem a szerelem kötötte, hanem a családi és politikai érdek, Bécsben is rossz szemmel nézték, mint a dunántúli részek és Felső-Magyarország leghatalmasabb két családjának s egyúttal két valószínű nemzeti jelszavá vált történelmi névnek összefűződését. Ilona sem találhatta föl e frigyben teljes boldogságát, de azért nem maradt ür lelkében, mert betöltötte a hitvesi és anyai kötelességek teljesítését. Osztott férjével az óriási családi vagyon gondjaiban, a családi név fényének ápolásában s nevelte két gyermekét, Juliát és Ferencet. Tíz évet töltött férje oldalán s 1676-ban özvegyggyé válva, két évig csupán gyermekeinek, jövőjük biztosításának élt. Szíve azonban igazi boldogságra vágyott s csakhamar lángba lobbant egy nála másfél évtizeddel ifjabb, testben és lélekben egyaránt kiváló ifjú, Thököly Imre iránt, a kinek nevét már akkor körülhordotta ország-szerte a hír, mint a magyar szabadság zászlóvivőjét. A lelki nagyságának, becsvágyának pártját kereső özvegy s a tetterőtől duzzadó, a szabadságot harcolni vágyó ifjú szerelme négy évi állhatatos küzdelem után, nem mindennapi akadályok legyőzésével elérte célját: 1682-ben Munkács várában megtarthatták az esküvőt. Ezzel lépett Zrinyi Ilona arra az útra, melyen a legnagyobb szenvedések töviskoszorúja és az el nem múló dícsőség koronája várt rá.

A házasság megkötésekor Thököly sikerei tetőpontján állott. Több csatában legyőzte a császári hadakat, várakat foglalt el tőlük, a török szultán pártfogásából a fejedelem és Felső-Magyarország királya címet viselhette. A fény mögött azonban ott leselkedett már a bukás komor árnya. A török, kinek segítségével a kurucz-felkelés legfőbb biztosítéka volt, mindinkább visszaszorult az országból, egyre-másra vesztette a csatákat Bécsnél, Budánál, Mohácsnál; a császári hadak sikerei elnémították a nemzet legnagyobb részében a bécsi ud-

Jantyk Mátjának a helyszínen készített festménye után.

NIKOMÉDIA. A HOL ZRINYI ILONA ÉLETE UTOLSÓ ÉVEIT TÖLTÖTTE.

Fénykép után.

A GALATAI ST.-BENOIT EGYHÁZ OLTÁRA, MELY ELŐTT II. RÁKÓCZI FERENCZ ÉS ZRINYI ILONA NYUGSZIK.

vartól szenvedett sérelmek hangjait s a kurucz-
érszűk jává is belevitték a másfélszázados
török iga ellen küzdők táborába. Thököly hívei
mindinkább fogytak. Zrinyi Ilona hős lélekkel
viselt minden bajt, aggodalmat, végrehajtotta
távollevő férje rendelkezéseit, gondoskodott a
felvidéken szükséges minden intézkedésről s
még vigasztaló szavakat is tudott találni olykor
esüggedező férje biztatására.

A sok bajhoz, aggodalomhoz új, még nagyobb
is járult: a török bizalmatlankodni kezdett
Thökölyben. Zrinyi Ilonát ez események súlyos
lelki válság elé állították: összeütközésbe hoz-
ták hitvesi érzését anyai szeretetével. Férje azt
kívánta, hogy fiát, a kis Rákóczi Ferenczet
kezesül küldje a szultán udvarába. Az anya
nem akart semmi áron megválni fiától. Thököly
maga ment Nagyváradra, a hol fogságra vetet-
ték s a házaspár ezután hét évig nem látta
egymást.

Míg Thököly az országból kiszorítva, az Al-
Dunánál, szerb földön tartózkodott, feleségét az
erős munkási várbán, — a mely még egyedül
nem hódolt meg a császári hadak előtt, — ost-
rom alá fogta Caprara tábornok. Zrinyi Ilona
nem rettent meg ettől a veszedelemtől sem. Egy-
maga állott csekély örségével az egész hatal-
mas császári sereggel szemben s mégis három
évig állotta vitézül az ostromot. Ekkor irta
urának: «Senki sem engemet, sem gyermekei-
met megijedtt állapotban bizony nem látja; és
lássa meg az ellenség, kikkel tett fel: ha asszony-
ember vagyok is, meg mertem várni őket, vigyék
híret máshová is.» Gyermekei neveléséről e
szorongatottságok közt sem feledkezett meg:
megható emléke maradt fenn ennek abban a
két köszöntő versben, melyet fia és leánya mon-
dának neki születése napjára. Végre is nem az
erő, hanem az árulás juttatta császári kézre
Munkács várát.

Zrinyi Ilona élete ettől fogva a folytonos
szenvedések hosszú láncolata. Férje s az ő
vagyonát lefoglalták, gyermekeit elszakították
tőle, fiát a jezsuita nevelőintézetbe, leányát
apácázárdaiba adták Kolonics bíbornok gyám-
sága alatt. Őt magát is foglyul tartották s csak
nagy nehezen engedték meg, hogy leányával
egy fedél alatt, az Orsolya-szűzek bécsi zárdá-
jában tölthesse napjait.

zászlaját, hogy aztán rövid ideig tartó, de a
nemzet emlékeztetésében örök fényvel ragyogó
küzdelem után ő is oda kerüljön, a hova anyja:
a száműzetésbe, majd a galatai sírba.

ISZMID (NIKOMÉDIA).

Nagy emberek, történelmi alakok sírjait ke-
gyeletos érdeklődéssel látogatja meg az utókor
embere, s ez az érdeklődés még fokozódik, ha
hazánk történelmének messze idegenben per-
lázó nagy szereplőinek nyugvóhelyéhez vezet
bennünket vándorútunk.

A Konstantinápolyban járó magyar nem mu-
lasztja el, hogy áhitattal telten föl ne keresse a
Galata városrészben fekvő kis lazista kápol-
nát, hol II. Rákóczi Ferenc és anyja, Zrinyi
Ilona nyugosznak örök álmaikban.

Sem II. Rákóczi Ferenc, sem Zrinyi Ilona
nem itt haltak meg. Az előbbi Rodostóban, a
Márvány-tenger partján levő kis török város-
ban, hű emberei között, anyja, Zrinyi Ilona a
kis-ázsiai Iszmidben (Nikomédia), második férje
Thököly Imre oldalán töltötte élete végső nap-
jait s ott is halt meg.

1897 nyarán tett konstantinápolyi útam alkal-
mával valami különös vágy fogott el, hogy azt
a helyet lássam, a hol Thököly Imre sírja még
ma is megvan. Ebből a célból tettem meg azt
a néhány órai útát, mely a Bosporus kis-ázsiai
oldalán az anatóliai vasutak Hajdár-Pasa nevű
állomásától Iszmidig visz.

Iszmid igen termékeny vidéken fekvő kisebb
város; egy része, a régibb, hegyen fekszik, míg
az újabb lenn, a tengerparthoz közel terül el.
Azt mondják, a fekvése nagyon hasonlít Bethle-
hemhez. A lakosság között igen sok az örmény.
Thököly sírja is egy elhagyott örmény temető-
ben ma már úgyszólván magában van. Az örmé-
ny katolikus plebános vezetett oda. A na-
gyon egyszerű, közönséges újjabkori öntöttvas-

kerítéssel körülvett sírhelyre Thököly cziméré-
vel ellátott fehér márványlap van fektetve,
melynek latin felirata még eléggé olvasható.
Közvetlen mellette akkor kukoricaföld volt,
távolabb 30—40 lépésnyire két-három platánfa-
csoport és a mint a pap beszédéből értettem, a
sír is eredetileg ott lehetett a platánok alatt.

Egyéb felvilágosítást, bár két napot töltöt-
tem ott, magáról Thökölyről s valamely róla
szóló hagyományról, semmit sem tudhattam
meg.

A város kétségkívül nagyon kellemes tartóz-
kodási hely lehetett már akkor is, mutatják
régibb épületei s a természet által nyújt-
ott előnyök. Óriás ciprusok és platánok sötét-
zöld dús lombjaik árnyékával a legmelegebb
nyáron is olyan üdév teszik a levegőt, hogy a
meleg tikkasztó hatását alig érezni.

Az itt közölt kép Iszmid egyik főútjának
részletét mutatja, jellegzetes török házaival.
A háttérben levő emeletes épület mohamedán
népiskola.

Iszmidben látogatást tettem a vilájet főnöké-
nél (mutaszarif), egy hatalmas termető vén török
pasánál, a kivel tolmács útján beszélgetve, fel-
említette, hogy egy másik magyar kormányzó is
volt Kis-Ázsiában száműzetésben és ő látta is
Kiutahiában: Kossuth Lajost.

Jantyk Máttyás.

A MACZEDONIAI ZAVAROK.

Maczedoniából, a Balkán eme folytonosan békét-
lenkedő tartományából újabban ismét nyugtalanító
hírek érkeznek a tavaszra kitörendő lázadásról,
Bulgáriának Törökország elleni hadi készülődéseiről
s a szultánnak intézkedéseiről, a ki elrendelte a
drinápolyi és monastiri második és harmadik had-
test mozgósítását Bulgária felé. Ferdinánd bolgár
fejedelem fogadott egy maczedoniai küldöttséget,
melyhez intézett beszédében jövődő nagy esemé-
nyekről s a bolgár hazafiságba fektetett bizalmáról
szólt. A szultán reform-terveit Maczedoniában bi-
zalmatlanul nézik, mint a melyek nem elegendők
a forrongás elcsendesítésére. Mindez események
bennünket is közelről érdekelnek, a Balkánra vo-
natkozó sokféle érdekeink révén.

Maczedoniából folyton menekülnek az emberek
Bulgáriába s ezeket az orosz vöröskereszt-egyesület
gondozza s a betegetek közülről ápolja. A határállo-
másokon barakkokat rendeztek be számukra s ott
látják el őket mindennel, a mire szükségük van.

JÓKAI ÜNNEPLÉSE.

Koszorús költőnk Jókai Mór február 19-ikén
érte el 78-ik évét s ugyanezen nap estéjén a
Nemzeti Színházban századszor került elő-
adásra nagy népszerűségű regényes drámája,
az *«Arany ember»*, melyet 1884 december
3-ikán adtak először. Az üdvözlések egy részét
a költő lakásán fogadta. Tömderek levelet, táv-
íratot kapott. Az igazi ünnepély színhelye azon-
ban a Nemzeti Színház volt, melynek nézőterét
ünneplő közönség foglalta el. A színpadon is
az előadás kezdetét a Nemzeti Színház és a
tisztelők seregének hódolata előzte meg, míg a
nézőtérben a közönség várta az alkalmat a lel-
kes üdvözlésre.

Dél előtt sokan fölkeresték a költőt lakásán.
A *Kisfaludy-Társaság* születésnapj üdvözlésének
átadására Beöthy Zsolt elnök, Berzeviczy Albert
alelnök, Vargha Gyula főtitkár és Kosza Andor
másodtitkár jelentek meg. A jókívánságokat Beöthy
Zsolt tolmácsolta szép beszédben, mire Jókai Mór
szeretettel és hálával felelt, köszönetet mondván a
megemlékezésért. Az országos *Nemzeti szövetség* is
küldöttséggel köszöntötte a költőt. Balás Árpád és
Zsényi József voltak a szószólók.

Az üdvözlő küldöttségek legtöbbje esti hat óra
után a *Nemzeti Színházban* gyülekezett s oda vit-
ték a koszorúkat is. A színpad virágos kertté vál-
tozott.

Itt várták a költő megérkezését a Petőfi-Társaság
az újságírók egyesülete, a tisztviselői országos egye-
sülete, a lipótvárosi kaszinó, az egyetem ifjúsága, a
kereskedelmi tanintézetek, a középiskolai ifjúság
küldöttségei, stb. A Nemzeti Színház tagjai —
részint az előadandó darabhoz öltözve, részint
fekete ruhában — ott állottak félkörben. Hetedfél

órakor jelent meg a költő, a kit dörgő dőljénzés fogá-
dott. *Somló Sándor* igazgató a Nemzeti Színház
névében köszöntötte lelkesen és átadta az intézet
koszorúját. A többi küldöttségek is rövid beszédek
kíséretében nyújtották át a koszorúkat.

Jókai e megszólítással kezdte válaszát: «Szeret-
teim!» A költészet — úgymond többek között —
Isten legszebb adománya. Egy költőnek szóló jó-
slatra hivatkozott: hogy a költő addig él, a míg köl-
tészete él. Azért sietnek a költők oly korán meg-
halni. Ő még él és itt van. Hosszú élettel ajándé-
kozta meg a sors.

«De olyan napokért, a milyen a mai, érdemes
volt életem maradnom. Ez a nap föltámaszt ben-
nem minden erőt; ez a szeretet arra ösztönöz,
hogy tovább haladjak eddigi pályámon, tovább
folytassam a munkát a színház, az irodalom, a ma-
gyar közönség szolgálatában».

Taps, éljénzés hangzott a színpad minden részé-
ben. Ekkor érkezett a színpadra *Bezerédj* Viktor
miniszteri tanácsos, a ki *Székely Kálmán* üdvözlő-
levelét adta át az ünnepeltnek. A miniszterelnök
ebben az irásban rendkívül melegen üdvözli Jókait
az egész nemzettel együtt.

Jókai kezét szorított és beszélgetett a jelenvol-
takkal. Náday Ferencz elmondta, hogy az *«Arany
ember»*-ben Krisztyán szerepét most 99-ik-szer
játssza, egyszer betegsége miatt nem játszhatta.
Ere megszólalt a rendező csöngettűje, mely az
előadás kezdetét jelentette. Jókai a nézőtérre ment,
egy földszinti páholyba. A közönség hosszan tartó
köszöntése fogadta. Az ünnepelt az első felvonás
után folytatták. A tapsokra Jókai lement a szin-
padra a hová újra bevitték a koszorúkat és a kül-
döttségek is félkörbe álltak. A függöny szétnyílt.
A festői csoport közepén fogadta Jókai a közön-
ség tüntetését. A második felvonás után a páholyá-
ból hajolt ki, hogy a közönség ovációját megkö-
szönje. A harmadik felvonás végén ismét a szin-
padon jelent meg a szereplő színészekkel együtt s
tízszor kellett újra meg újra megjelennie.

Az *«Arany ember»* századik előadása most is
oly frissességgel hatott, mint mikor első előadásai-
ban gyönyörködött a közönség. Az előadás kifogás-
talan volt. *Jászai Mari*, *Török Irma*, *Fáy Szeréna*,
*Náday, Vízváryné, Gabányi, Abonyi, Hetényi, Eg-
ressy Akos, Pálfi* (a czímszerepben) és valamennyi
kisebb szereplő is a legjavát adta annak, a mire
képes. Az igazgatóság pedig külön díszes színpapot
osztatott ki a közönség közt; az 1884-iki december
3-iki első előadás színpajzát.

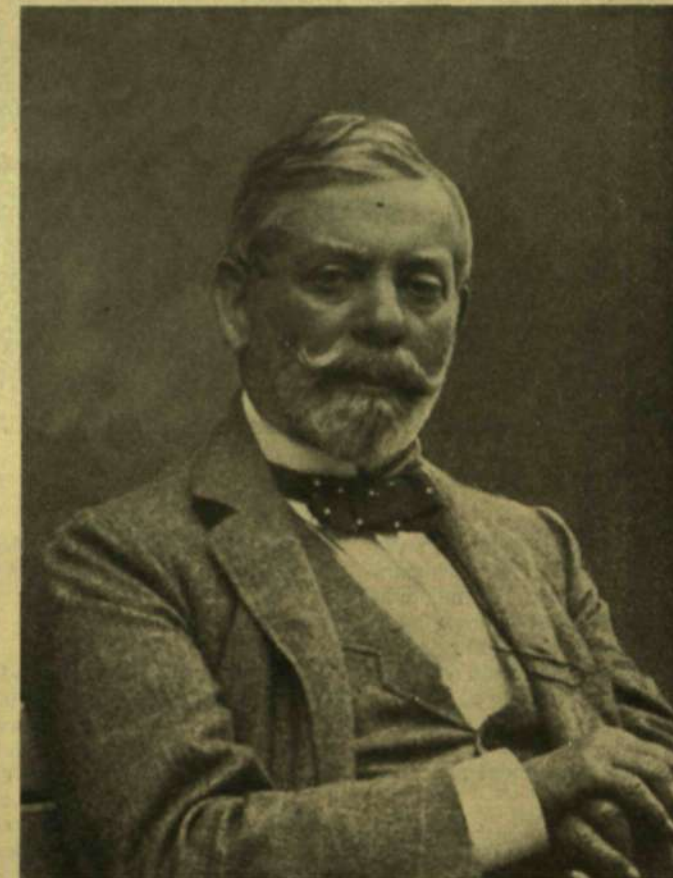
Jókai az ünnep alkalmából a következő sorokat
tette közzé:

A hetvennyolczadik és a századik. Legnagyobb
örömöm és megnyugasztalásom a mai emlékeztetés
napon az, hogy e nagykéső születésnapomon író-
társaim új nemzedéke ugyanazzal a szeretettel vesz
körül, a mivel a régi. És hogy az új közönség, mely
költői művemnek mai nap századik előadásban
fogadja, irántam most is a réginek a hagyományosa.
Kiváló adománya Istennek a költői tehetség. De
nehéz jóslat van hozzá kötni. «Elsz, a míg költé-
szeted él!» Hogyne sietnének a költők meghalni?
Hogyne borúlnék le én az irgalmas Isten előtt, a
ki megengedte, hogy még éljek. És a költészetnek
éljek. Hogy a születésem napján ne a magát túlélt,
de az újja elevenült író új évét ünnepelem. De
ezt azoknak köszönhetem, a kik annyira szeretnek.
Addig éljek, a míg mind szeretnek. — Budapest,
1903 február 19. — Dr. Jókai Mór.

EGY NAGY JÓLTEVŐ HALÁLA.

(Negyedfél millió alapítvány.)

A jótékonyra hajló, emelkedett ritka nagy alapít-
vánnyal állított emléket magának a főváros
egyik most elhunyt agg polgára, ki már régen
visszavonult az élet tevékenységétől s utóbbi
éveiben csakis legközelebbi környezetével volt
érintkezésben. *Wechselmann Ignác* fővárosi
építőmester a jótévő, ki három millió négy-
százezer koronát hagyott alapítvánnyal a népi-
iskolai tanítók és tanítónők nyugdíjintézeté-
nek és a vakok intézetének. Február 17—18-ika
közti éjjel halt meg 75 éves korában. Leg-
jobb barátjának, Havel Lipót budapesti épí-
tésznek hagyta hátra levelében végső akaratát,
mellyel a nagy összeget, részint készpénz-
ben, részint értékpapirokban. Havel azonnal
átadta az alapítványt *Wlassics* közoktatásügyi
miniszternek, a kit az elhunyt levelében arra
kér, hogy az alapítványt állami kezelés alá
vegye, abból a népiskolai tanítók és tanítónők
nyugdíjintézetére 2 millió koronát, a vakok
intézetére 1 millió 400,000 koronát fordítson.

Mai és társa fényképe után.

WECHSELMANN IGNÁCZ.

A kamatokat az alapító halálának évfordulóján
összszak ki. Mint izraelita vallású, akkép intéz-
kedett, hogy az alapítvány felerészben izraeli-
tá, felerészben pedig más vallásúak javára
fordíttassék.

Wechselmann már régebben foglalkozott az
alapítvány tervével, egy izben *Wlassics* minisz-
terrel is tanácsot kért, hogy mikép intézkedhet-
nék feltűnés nélkül. Alapító szándékát közölte
Havel Lipóttal is, ki több mint negyven évig
volt alkalmazva építészeti irodájában. De Havel
nem is sejtette, mily nagy összegről van szó.
Az alapítvány megtételét elhalasztotta haláláig.

Wechselmann Ignác idegen származású
volt. Porosz-Sziléziában, Nikolajban született
1828-ban, teljesen szegény szülőktől. A mű-
egyetemet Bécsben és Berlinben végezte és
Förster bécsi építész-tanár irodájában nyert
munkát. Förster építette Pesten a dohány-
utcai zsinagógát s ennek felügyeletével *Wech-
selmann* bízta meg. Így került 1856-ban a
magyar fővárosba, a hol le is telepedett s a
hol a később megindult nagy építkezéseknél
egyik fő részes volt. Épített nagy gőzmalmo-
kat, főúri palotákat, bérházakat. Mint jó hírű és
rendezett anyagi körülményeiről is jól ismert
építővel, szövetségbe lépett vele *Ybl Miklós* mű-
építész, ki építési terveinek kivételét sok-
szor rábízta, így pl. a vámpalotánál, a budai
várkert hatalmas kiépítésénél. *Wechselmann*
általában a legelső építkezéseknél volt elfog-
lalva sokáig. Vagyona növekedett. Ő maga
egyszerűen élt, nevével, *Neuschloss Károly* is-
mert fővárosi építési vállalkozó leányával.
Zsófiával. Gyermekek nincsenek. A munkától
1883-ban vonult vissza, mert betegeskedni
kezdett. Irodáját átadta Havel Lipótnak. Szem-
haj is meglepte, 1889-ben egyik szemévilágát
elvesztette s másik szemét elvesztésétől is félt.
Ez a baja érlette meg benne azt a nemes ter-
vet, hogy vagyonának egy részét a vakoknak
hagyja. Nagyon szerette a tanítókat is és sok-
szor mondogta, hogy külön sorost érdemelne-
nek a nemzet napzsámói. Havel barátjához
írt levelében mondja: «Én nagyon megszeret-

tem szép új hazámat s a mennyire csekélyesé-
gemtől telik, enyhíteni akarok a szegény ma-
gyar tanítóknak sorsán.» Az építések körül szer-
zett érdemeiért a király a harmadosztályú vas-
koronarenddel tüntette ki s lovagi rangra
emelte.

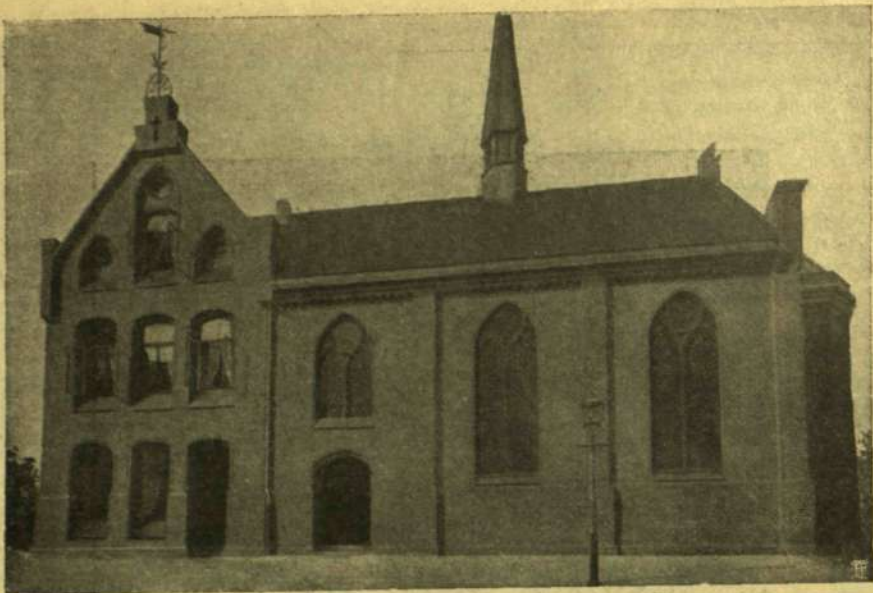
Utolsó éveit nagy elvonultságban töltötte.
Megromlott látása következtében olvasnia sem
lehetett s felolvasót tartott maga mellett, hogy
értesülhessen a világ folyásáról, a város esemé-
nyeiről és fejlődéséről.

A nagy összeg, melyet alapítvánnyal hagyott,
nem merítette ki vagyonát. Nejéről, rokonairól
bőségesen gondoskodott. Emberbaráti szerete-
tét, jó szívét pedig hosszú idők múltán is hálá-
san fogja emlegetni a kegyelet.

IRODALOM ÉS MŰVÉSZET.

Az a hatalmas harmadik. E czímet viselő leg-
újabb regényében *Gárdonyi Géza*, a ki eddig két
történelmi regényével aratott nagyobb sikert, a mai
társadalom lélektani elemzésen alapuló rajzára veti
a súlyt.

Egy család története, a világgal meghasonlott férfit
a véletlen összehoz egy gyöngéd lelkű, szép leánnyal,
kölesönösen felismerik egymásban a lelki rokonsá-
got s mély, tiszta szerelem fűzi őket össze. Törvény
szerint azonban nem lehetnek egymáséi, mert a
férfinak van már felesége, a ki bár szerencsétlenné
tette, hűtlenül elhagyta, a bíróság mégse választja
el tőle. A leány erre, nem törődve a világ ítéletével,
törvény nélkül is életársává lesz a férfinak, de csak
lelkileg, mert nem szabad, hogy gyermekük legyen,
a ki valaha szemükre lobbantná törvénytelen
származását. E tárgynak, mint látni való, megvan-
nak a maga veszedelmei, de *Gárdonyi* finom tapin-
tattal dolgozta fel s példát nyújtott arra, hogy a
kényes tárgyat is meg lehet írni a nélkül,
hogy a finnyás érzést is megbotránkoztatná az író
s a realizmus mégsem szenved sérelmet. A regény
első felében egyszerű eszközökkel és mégis érde-
kesen írja le a két zárkózott, tartózkodó, büszke
lélek közeledését, szerelmük kivirágzását, második
felében pedig belső küzdelmüket önmaguk, vérük
ellen; s küzdelem rajzában nagy művészi hatást
ér el a férfi forró, fel-fellázadó vágyának s a nő sze-
lid, de önmagán s a férfin mindig uralkodó tartóz-
kodásának szembeállításával. Részletesen csak ez a

KIVÁNDORLÓK TEMPLOMA A BRÉMAI KIKÖTŐBEN.

két alak van megrajzolva; belejátszik ugyan a cselekvénybe még két-három más alak is, ezek azonban csak vázlatosan, körvonalalokban vannak odavetve s ezzel az író érdeklődésünket teljesen lefoglalja a két főszereplő számára. A lélekani rajz bensőségének hatását fokozza a stíl kifejező szépsége. Gárdonyi ez új regénye öröndetes jele az író folytonos fejlődésének, tehetsége mind komolyabbá, mélyebbé válásának. A kötet a Singer és Wolfner cég kiadásában, szép kiállításban jelent meg; ára 3 korona.

Lenau Miklósról érdekes felolvasást tartott a temesvári Szabad Lyceumban február 11-ikén *Barát* Armin ottani lapszerkesztő. A felolvasás Lenau költészetének magyar vonatkozásaival s a szomorú sorsú költő szerelmeivel foglalkozott behatóan, a tárgy alapos ismeretével, érdekes formában. Barát Armin felolvasását Lenau több költeményének általa készített csinos fordításával élénkítette; fordításaiól itt közöljük az «Ajánlás» című költemény egy részletét:

Tied szívem egész világa,
A bú s öröm, mely benne él,
Tied kertem minden virága
S a dal, mely kobozom hurján kél.

Gazdag bére, édes jutalma
Lantomnak, mondgya ajakad
Dicsőreget mond egy dalra,
Lelked ha rá visszahangot ad.

S ha útjain a dicsőségnek
Egy-egy virágot téphetek,
Hódolva nyujtom azt tenéked,
Hogy ékesítse kebledet.

A **Claudiusok.** *Eckstein* Ernő híres német regényíró ily című, a római császárság korából vett tárgyú regényét magyarra átdolgozta *Gaál* Mózes. A nagy hatású regény Domitianus császár keresztény-üldözéseit írja le s színgazdag képekben jellemzi Róma hanyatló pogány művelődésének harczát az új korszak, a keresztény művelődés ellen. A regény a Franklin-Társulat kiadásában, két kötetben jelent meg; ára 3 korona 50 fillér.

A **matematikai és természettudományi Értesítő,** a Magyar Tudományos Akadémia III. osztályának folyóiratából megjelent a XX. kötet 5-ik füzeté. Szerkeszti *König* Gyula osztálytitkár. E füzet közli *Högyes* Endrénének a budapesti Pasteur-intézet 1901. évi működéséről szóló jelentését, *Konek* Frigyes (a hazai szénec összetételéről és tüzelőértékéről), *Hirschler* Ágoston és *Terray* Pál, *Kubacka* András, *Tanál* Ferenc, *Schlesinger* Lajos szakaszeri értekezéseit.

«Erő» címmel jelenik meg Budapesten most már második évfolyamában az egyetemi ifjuság hetilapja. Hétről-hétre változatos tartalommal közöl az ifjuság ügyeit tárgyaló cikkekkel, szépirodalmi dolgozatokat, tudományos és ismeretterjesztő közleményeket, részint egyetemi ifjak próbálkozásait, részint az ifjuság ügyei iránt érdeklődő neves írók, tudósok, egyetemi tanárok munkáit. A lap szerkesztésére egy az ifjuságból alakult nyolcztagú szerkesztő-bizottság ügyel fel. E hetilap ára egy évre 10 korona.

A **Nemzeti Szalon** tavaszi tárlatára 600 mű érkezett, de a bíráló-bizottság csak kétszázat fogadott el. A kiállítás feltűnése lesz *Munkácsy* két nagy tájképe, mindkettő a mester javaköréből, melyek a budapesti közönség előtt teljesen ismeretlenek s ugyancsak *Munkácsy* tal a «Mozart» híres képhez

készült vázlat, mely szinte kész kép gyanánt hat. Az ünnepélyes megnyitás február 22-ikén lesz.

KÖZINTÉZETEK ÉS EGYLETEK.

A Magyar Tud. Akadémia február 16-iki ülését szaktudományi előadások töltötték be. *Koch* Antal «A beocsini csementmárga kövült halai» czímen arról értekezett, hogy a mondott helyen talált hal- és teknősbéka fajok tisztán a tengeri állatokhoz tartoznak s ezt a körülményt ajánlja a geológusok figyelmébe. *Réthly* Mór «Az actio elvének általánosításáról» értekezett, fejtvegetvén mechanikai szempontból. *Kossutány* Tamás «Adatok a búzaliszt és búzasíkér ismertetéséhez» czímen tartott értekezést, *Istvánfi* Gyula a «szömörőség» néven ismert gombáról beszélt, a mely Magyarországon mint a szőlőnek ártó élősd lépett föl. Majd arról a módról beszélt, a melylyel a szőlő úgynevezett szürke rothadása meggátolható s egy más módról, a melynek segítségével megölhetni a gyümölcsfák termését pusztító Monilia-betegség gombáit. A gyümölcsfák e nyavalyája mostanában Kecskemét környékén pusztított leginkább. *Klein* Gyula bemutatta *Bernátsky* Jenő vendég tanulmányát «A Ruscus levélnemű ágának bonczati vizsgálatáról».

A **Petőfi-Társaság** február 15-iki ülésén az újonnan választott másodeleők, *Herczeg* Ferencz foglalta el az elnöki helyet s melegen emlékezett meg elhunyt elődjéről, *Bartók* Lajosról, kijelentvén, hogy elődje nemzeti törekvéseit híven fogja követni a társaság szolgálatában. Az éljenzéssel fogadott beszéd után a felolvasások sorát *Szana* Tamás kezdte meg, ki «Utiképek» czímen egy nagyobb művéből olvasott föl olaszországi művészi benyomásairól. *Torok* László három költeményt adott elő «Széles út», «Kis gyalogút» s «Egykor és most» czímen. Majd *Kenedi* Géza «A nexusok» czímen elbeszélést olvasott föl. A felolvasásokat tetszéssel fogadta a közönség. Végül zárt ülést tartottak, melyen *Herczeg* Ferencz bejelentette, hogy *Zala* György szobrász elkészítette *Komócsy* Józsefnek, a társaság egykori alelnökének síremlékét, egész díjtalanul. A művészi kivitelű emlékmű élethíven ábrázolja *Komócsy* Az ércbeöntött síremlékét májusban avatják föl. Bejelentették továbbá, hogy a *Vigyázó-díjra* 114 költemény érkezett s hogy gróf *Andrássy* Dénes 400 korona alapítványt tett.

A **Történelmi-Társulat** február 19-ikén tartotta rendes évi közgyűlését. Gróf *Teleki* Géza elnök

MAGYARORSZÁGI KIVÁNDORLÓK A KIVÁNDORLÓK TEMPLOMA ELŐTT BRÉMÁBAN.

nyitotta meg a közgyűlést, rámutatva a társulat tavalyi csöndes, de eredményes munkásságára. Legszébb sikere volt az az emlékszóbor, a mely *Salamon* Ferencz emlékére örökítette meg. A megnyitó beszéd után *Vécsey* Tamás előadta emlékbeszédét *Hajnik* Imréről, a tavaly elhunyt tudós egyetemi tanárról, kinek úgy tanári, mint jogirodalmi és történetírói működését kimerítőn, nagy elismeréssel állította össze az érdekes megemlékezésben. A tetszéssel fogadott nagyszabású emlékbeszéd után *Nagy* Gyula bemutatta titkári jelentését, felsorolva a társaság tavalyi munkásságát, kiadványait, felolvasásait, folyóiratának tartalmasságát. A pénztári jelentés szerint a bevételek 31,778 korona, a kiadások 25,717 koronára rugtak. Végül a választmányának kilépő tagjait újból megválasztották.

A **filharmoniai társaság jubileuma.** A klasszikus zene ápolására ötven év előtt alakult a magyar fővárosban a filharmoniai társaság, mely zenekari előadásaival azóta a művészi érdekek hathatós tényezője. Fél százados jubileumát májusban készült ünnepelni nagy zenekari előadással. Az ünnepet rendező bizottság elnöke gróf *Apponyi* Albert, a ki mint nagy zenekedvelő, régóta pártfogója a filharmonikusoknak. A nagy bizottság díszelnökéül a filharmonikusok küldöttsége *Székely* Kálmán miniszterelnököt kérte föl.

MI UJSÁG?

A király, ki február 14-én Erzsébet főhercegnő halálát következtében Bécsbe utazott, február 25-én tér vissza Budapestre.

József főherczeg hetvenedik születésnapja. Március 2-ikán tölti be 70-ik évét *József* főherczeg. Testületek, egyesek készsünek szívöböl fakadó üdvözlésre. A főherczeg, ki a telet fiúmei villájában tölti, a születésnapot családi körben öhajítja megülni; nemcsak azért, mert orvosai tanácsára nem akarja kitenni magát tömeges fogadtatások faramainak, hanem azért is, mert a fiúmei villa családi körre lévén szánva, küldöttségek fogadására egyáltalán nem alkalmas. A főherczeg május végéig marad Fiumében; akkor Budapestre jön, hogy a budai lövészegyesület által tiszteletére rendezendő ünnepélyen, mint az egyesület védnöke, résztvehessen.

Leó pápa jubileuma. A római katolikus egyház feje, XIII. Leó pápa február 19-ikén ünnepelte püspökké szentelésének hatvanadik, másnap pedig pápaságának huszonötödik évfordulóját. Vaszary Kolos bíboros herczegprímás ez alkalommal elrendelte, hogy február 20-ikán az ország összes katolikus templomában hálaadó istentiszteletet tartsanak. A fővárosban a hivatalos főistentisztelet febr. 20-ikán délelőtt tíz órakor volt a budavári Mátyás-templomban, a hol a gyöngélkedő herczegprímás helyett *Kohl* Medárd püspök mondotta az ünnepi misét; itt a kormány tagjai is megjelentek. A képviselőház ülése a szokottnál egy órával később, 11 óra után kezdődött, tekintettel, hogy az isteni tiszteleten a képviselők is nagy számmal jelentek meg. A főváros tanácsának rendeletéből ezen a napon a fővárosi iskolák katolikus növendékei hittanáraik vezetésével a templomokba vonultak. A *Szent László-Társulat* választmánya 5000 korona Péter-fíllért szavazott meg a pápa jubileuma alkalmából.

Az angol király és a **Károlyi-család gyászsa.** *Edvárd* angol király, ki trónörökös korában többször és hosszasan időzött Budapesten, megismer-

MACEDONIAI FŐKELŐ.

kedett a gróf *Károlyi*-családdal is. Özv. gróf *Károlyi* Györgyné elhunyt alkalmából most levelet intézett a családhoz, melyben részvétnének kifejezése mellett az elhunyt grófnéknak a haza érdekében szerzett érdemeit is kiemeli. A *Károlyi*-család *József* főherczegéről, *Mária* *Valéria* főherczegasszonyról és gróf *Lónyay* Elemérnétről is kapott részvét-nyilvánítást.

A **honvédelmi miniszter párbaja.** *Lengyel* Zoltán képviselő párbajra hívta ki báró *Fejérváry* Gézát, ki a képviselőház február 17-iki ülésén hazugságnak mondotta *Lengyel* némely állításait. A miniszter, ki most 70 éves, elfogadta a kihívást, bár a párbaj-szabályok szerint ily korban a kihívás elfogadásának kötelezettsége megszűnik. A párbaj karddal az üllői-úti *Ferencz-József* kaszárnyában febr. 19-ikén reggel ment végbe. Az ellenfelek háromszor csaptak össze s az első összecsapás alatt báró *Fejérváry* jobb keze fején kétszer megsérült. Az egyik karcolás hat centiméter, a másik karcolás négy centiméter hosszú. Ezután még két heves összecsapás történt s báró *Fejérváry* még tovább is folytatni akarta a viaskodást, de a segédnek a harmadik összecsapás után a párbajt közös megegyezéssel beszüntették. A miniszter, kinek jelentéktelen sérüléseit angol tapasztalással bergasztották, megjelent a képviselőházban, hol pártja zajos éljenzésel fogadta, végig részt vett az ülésen és ismételve föl is szólalt.

Gróf Andrássy Dénes újabb jótékonyasága. Gróf *Andrássy* Dénes, a jótékony magyar főúr a ki a kismemberek sorsát annyira szívén viseli, uradalmának összes eseléseit beíratta az országos gazdasági munkásság-pénztárba s valamennyiért tíz esztendőre előre lefizette a tagsági díjat. A gróf birtokain nagy örömet keltett újabb jótékonyaságának híre.

Nagy alapítvány. *Brázay* Kálmán képviselő, a főváros egyik legelső nagykereskedője, ki két év előtt a honvédségi *Ludovika* Akadémiánál 30,000, a pécsi honvéd hadapród-iskolánál 10,000 koronás alapítványt tett, most kétszáz ezer koronás alapítvánnyal kívánja előmozdítani az ipar és kereskedelem tanulását.

Egyelőre évi ezer korona kamat van egy ipari és egy kereskedelmi, egyenkint ötszáz koronás iskolai ösztöndíjra szánva, a kamat többi része tőkésítettik, mindaddig, a míg a tényleges tökéérték két millió koronára emelkedik, a mi körülbelül hatvan év múlva várható. Ekkor egy millió koronának kamataiból hat gazdasági, hat ipari, hat iparművészeti és tizenkét kereskedői, egyenkint körülbelül hat-száz koronás akadémiái, illetőleg szakiskolái ösztöndíj, továbbá a külföldi gazdasági intézetek, kereskedelmi központok és ipari telepek tanulmányozására tíz, egyenkint 2000—2500—3000 koronás utazási ösztöndíj létesül. A család kihalása esetére az egy millió koronát teendő családi alapítvány felerészében az említett közéleti alapítvány növelésére, felerészében pedig első sorban nemzetiségek lakta vidékeken a magyar kisedővők létesítésére és hasonló kulturális célokra fordítandó.

A **budapesti-lipótvárosi kaszinó** elnökségéről báró *Dóczy* Lajos lemondott. A kaszinó választmányának kijelölő bizottsága egyhangulag elhatározta, hogy báró *Bánffy* Dező volt miniszterelnököt küldöttségileg kéri föl az elnökség elfogadására. Báró

MACEDONIAI MENEKÜLTEK EGY BOLGÁR HATÁR-ÁLLOMÁSON.

Bánffy igen szívesen fogadta a küldöttséget és kijelentette, hogy örömmel vállalja el a jelöltséget.

A **budapesti ezredévi emlékmű.** Az *Andrássy*-út városligeti torkolatánál már több év óta áll a honalapítás emlékére tervezett mű építészeti része s a szobrok közül *Gábor* arkangyal. Az elhelyezendő szobrok egy részével is elkészült most *Zala* György. Az országos képzőművészeti tanács nagy meglepéssel vette át *Mátyás* és *Róbert* *Károly* királyok álló-szobrát, meg a *Háború* és *Béke* csoportozatát.

Ünnepély a budapesti egyetemen. A budapesti tudomány-egyetemen február 16-ikán két jogvégzett fiatal embert avattak föl doktorrá a királyi gyűűri ajándékozásával sub auspiciis regis. A királyi képviselőtében *Zsilinszky* Mihály közoktatásügyi államtitkár jelent meg.

Az egyik ifjú, *Székely* Aladár, a jogtudományok, a másik *Tomsányi* Vilmos Pál, az államtudományok doktora lett. Mind a kettő Budapesten végzte tanulmányait kitüntetésekkel. *Székely* Aladár, dr. *Székely* Ferencz koronagyász fia, 24 éves. *Tomsányi* Vilmos Pál *Tomsányi* Mór nyugalmazott kuriai tanácselnök fia. Mind a ketten értekezést olvastak föl a fölváratison. Erre következett a felavatás és az eskü letétele, a melynek végzetével a jelöltek az államtitkár elé léptek, a ki lelkes beszéd kíséretében nyújtotta át nekik a királyi ajándékát, a két ékes gyűrűt. A jelöltek köszönő szavai után *Kéthly* Károly rektor maga is köszönetet mondott *Ö* felségének s az ünnepet e felkiáltással rekesztette be: «Éljen a király».

Bíró Lajosnak, a messze világot bejáró kiváló tudósnak a király a kultuszminiszter előterjesztésére tiszteletbeli múzeumi őr címet adott. Bíró Lajos egészsége helyreállítására közelebb Tuniszba utazott.

Cseppekőbarlang Zalában. A természet adta nevezetességek gyarapodtak a Balaton vidékén, a *Tapolcán* fölfedezett barlanggal. A város éjszaki részén barlangot találtak, telve habfészer cseppekkel. A barlang 70 méter hosszú, 10—15 méter széles. Szépségét növeli, hogy benne nagy tó terül el, a melynek majdnem két méter mélységű kristálytiszta vize van. A barlang mennyezetén és sziklák talaján lévő remek képzőművészi cseppekövek teljesen elborították a barlangot.

A **velencei Campanilét** ismét fölépítik régi alakjában. A nagy múltú városnak azonban több műemléke közül nem egy szintén pusztulással fenyeget. Egyik nevezetessége *Velenczének* a *Márk*-templomra helyezett négy ló, quadriga, mely állítólag egykor *Nerő* és *Trájan* diadalkapuját ékesítette. Majd *Bizancia*ba került, honnan mint hadi zsákmány jutott *Velencz*be. Az egyik bronz ló febr. 17-ikén hajnalban lezuhant s feje darabokra tört.

Több felől hozzánk érkezett tudakozódásokra fölemlítjük, hogy a «*Vasárnapi Ujság*» előfizetői a «*Politikai Újdonságok*»-at melléklapjával, a «*Világkrónika*»-val együtt negyedévre 2 korona, félévre 4 korona előfizetési árnak kiadói hivatalunkhoz (Budapest IV., Egyetem-utca 4. sz.) való utólagos beküldésével még mindig megrendelhetik.

Reichenauból. A ki azt akarja, hogy télen ár szobájában állandóan élen, valamint a légzőszerveket oly jöltető hatást gyakorló fenyők balzsamos anyagai legyenek, az kérjen a gyógyszerárakban határozottan valódi *Büttner-féle Coniferen-Spirit-et*, melyen a vöröskereszt védjegy van fehér mezőben. Az egyedül valódi *Coniferen Spirit* készítője *Büttner* *Gyula* gyógyszerész, udvari szállító *Reichenauban*, Alsó-Ausztria, és figyeljünk pontosan arra, hogy a bevásárlásnál ne történjék kicserélés holmi hamisítvánnyal.

HALÁLOZÁSOK.

Erzsébet főherczegnő alig néhány napi betegeskedés után hunyt el február 14-én, fiának, *Frigyes* főherczegnek bécsi palotájában. E hó 9-ikén lett beteg s a tüdőgyulladás végzetessé vált a 72 éves főherczegnőre. A haldokló körül voltak fiai: *Frigyes*, *Károly*, *István* és *Jenő* főherczegek, *Leánya*, *Mária* *Terézia* bajor herczegnő már csak halála után érkezett Münchenből *Bécs*be, valamint *Mária* *Krisztina* spanyol özvegy királyné és leányával, *Mária* *Teréz* a infansnővel, *Lajos* és *Ferencz* bajor herczegekkel. A temetésre külön spanyol követtség jött *Madridból*. Királyunk február 15-ikén sietett *Budapestre* *Bécs*be, valamint *József* *Ágost* főherczeg. Február 18-ikától négy hétre terjedő udvari gyász van, s több udvari ünnepély elmaradt. Erzsébet *Amália* főherczegnőnek *Liechtenstein* *Alajos* herczeggel való egybekelését, mely február 22-re volt kitűzve, elhalasztották. Az elhunytat végső kívánsága szerint *Badenben* temették el. A beszentelés február 17-ikén történt *Bécs*ben, *Frigyes* főherczeg palotájában, egész csöndben. Jelen voltak a király, az összes főherczegek és főherczegnők, a főbb udvari méltóságok, több miniszter, stb. A beszentelést *Gruscha* bíboros herczegérsek végezte. A halottat éjjel szállították *Baden*be, a *weilburgi* kastélyba, hová 18-ikán érkezett meg az elhunyt főherczegnő családja és udvara. A kastély kápolnájában *Mayer* püspök szentelte be a halottat. A holttest a kápolnában marad, míg a *Szent-Ilona* temetőben elkészül a mauzóleum.

Nagykálói *KÁLLAY* *UBUL* az ősrégi *Kállay*-család nevezője, meghalt Nagy-Kálloban 85 éves korában. A lelkes hazafinál, ki a negyvenes években *Szabolcs* vármegye dadai járásának főszolgabírája volt, a szabadságharoz után sok bűjdosó talált menedéket. Halála gyászba borítja Magyarországot egyik legregibb és legnevezetesebb nemzsi családját. *Hatalmas* család volt mindig, nagy vagyonú, az erdélyi fejedelmi családokkal több ízben jutott atyafiságba. A család tagjai között most is van egy miniszter. *Kállay* *Benjamin*, három físpán: *András*, a szabolsi, *Zoltán*, a hevesi *Albert*, a szegei és két képviselő: *Lipót* és *Ferencz*.

WEICHELHANN *IGNÁCZ* *Jovagot*, a ki negyedfélmillió koronás alapítványt tett, február 19-ikén temeték el nagy részvéttel, végső akaratára szerint csöndben és egyszerűen. A temetésen részt vett több egyesület, ott voltak az izraelita fiú- és leányárvaház növendékei és a vakok intézetének lakói testületileg. A gyászoló közönség sorában volt: *Wlassics* *Gyula* közoktatásügyi miniszter, több országgyűlési képviselő, azonkívül a *Neuschloss*, *Heidelberg* és *Krausz*-családok, valamint számos építész és ügyvéd, a zsidó hitközség elnöksége *Kohner* *Zsigmond* vezetésével. A halottat a kerepesi-úti temetőben helyezték örök nyugalomra.

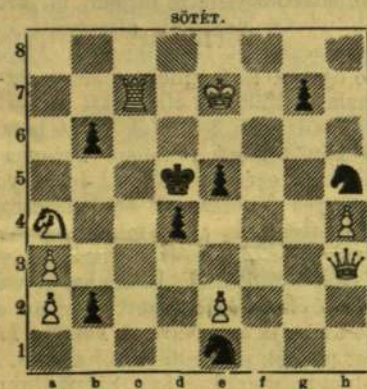
Rigyeiczai *MÁNDICS* *TIVADAR*, nyug. miniszteri tanácsos, 79 éves korában meghalt. A közoktatásügyi miniszteriumban mint a görög-keleti egyház ügyeinek szakreferense működött s a szerb egyház ügyeinek előmozdítása körül érdemeket szerzett.

Elhunytak még a közelebbi napokban: *Csávosi* és *bodai* *Csávossy* *IONÁCZ*, *Torontálmező* egyik leggazdagabb földbirtokosa, *Csávossy* *Béla* képviselőnek, a képviselőház házagnyának edes atyja, 85 éves korában *Budapest*en s holttestét *Csávásra* szállították. *Budapest*en a beszentelésnél a váci-utcazi halottas háznál megjelent *Székely* miniszterelnök, *Darányi*, *Láng* és *Plósz* miniszterek, gróf *Apponyi* *Albert* s az országgyűlési képviselők nagy számmal. — *JAKAB* *PÉTER*, máramaroszigeti ügyvéd, az odaváló ügyvédi kamara elnöke 68 éves korában. Tekintélyes és jótékony férfi volt. Még életében 20,000 koronás alapítványt tett egy *Máramaroszigeten* építendő leányárvaház javára. — *PÉTER*

Károly, a hajduböszörményi ref. főgimnázium igazgatója, tanári működésének 20-ik évében, Hajduböszörményben. — **MARTINOVICH JÓZSEF**, ivadéka azoknak a Martinovichoknak, kikből a magyar jakobinusok vezére, Martinovich Ignác származott, 89 éves korában Budapesten. Martinovich Elek belügyminiszeri tanácsos édes atyját gyászolja az elhunytban. — **KOVÁCS KÁLMÁN**, nyug. honvédfő-hadbiztos, 59 éves korában Székesfehérváron. — **Dr. KRASOVCEZ IGNÁCZ**, az orsz. közegészségügyi tanács rendkívüli tagja, megyei tisztviselő főorvos és járárszervező, 60 éves korában Csáktornya. — **BÁRCZAI BÉRCZAY ÖDÖN**, 67 éves korában Kassán. Bárczai a családi sírboltban temették el. — **GÁSPÁR BOLDOZSÁR**, mérnök uradalmi számvevő 84-dik évében Kaposváron. — **Csetneki REMENYIK JÓZSEF**, föld-birtokos, megyebizottsági tag, takarékpénztári igazgató és a hevesi tűzoltó-egyesület elnöke 65-dik évében Hevesen. — **TULLI KÁROLY**, terménykereskedő, Temesvárt 58 esztendősen korában. Az elhunytban Tull Odón festőművész édesatyját gyászolja. — **ERIKÁ** nővér (Vas Mária), a budapesti Margit leánynevelő-intézet tanítói karának egyik kiváló fiatal tagja, 22 éves korában. — **ÖZV. MINICH PÉTERKÉ**, szül. Tarnay Magdolna, 73-ik évében, Szabadkán. Alapítója volt a szabadkai „Szeretet-nőegyesületnek” s a „Szeretet” árvaháznak. A nőegyesület elnökségét harmincz éven át viselte. — **ÖZV. JEZOVITS KORNÉL**, szül. Sziklay Mária, 46-ik évében, Budapesten. — **GERŐ SZERÉNA**, Gerő Károly író nővére, Budapesten. — **ÖZV. GUTMANN JOAKIMNÉ**, a „Funkirchen Zeitung”-nak 18 éven át volt tulajdonosa, 63 éves korában, Pécsen. — **HONORSÁK GRÖNYKÉ**, szül. Pásztor Anna, 80 éves korában, Ungváron.

SAKKJÁTÉK.

2315. számú feladvány. Az „Aftonblad” nemzetközi feladvány tornájában második díjat nyert.

VILÁGOS

Világos indul s a harmadik lépésre matot mond.

A 2299. számú feladvány megfejtése Gálitsky W. A.-tól.

Világos.	Sötét.	Világos.	a.	Sötét.
1. Hd6—e4	Kg4—f3: (a)	1.		Kg4—f5 (b)
2. He4—d2	Kf3—g4	2.	Fc6—d7	Kf5—e5
3. Fe6—d7	Kg4—g5	3.	c7—c1	t. sz.
4. Hd2—e4 mat.		4.	Fc1—e3 mat.	

Helyesen fejtették meg: Budapesten: K. J. és F. H. — Andorfi Sándor. — Kovács József. — Csomay: Németh Péter. — Lápótvárt: Hoffbauer A. — Bakonyzentúl: Szabó János. — Kecskemét: Balogh Dénes. — Feketen: Kintz Róbert. — B.-Kuldn: Loboszlásky Sz. (a 2298 sz. feladv. is). — A pesti sakk-kör.

Hibaigazítás: A multheti 2314 sz. feladványban h8-on sötét huszár áll.

Szerkesztői üzenetek.

M. E. Az európai államok közül legnagyobb bevételre szorult Anglia, melynek területén koránsem lehet annyit termelni, a mi a 40 milliónyi lakosság szükségletét fedezné. Évenként kerekében 4500 millió korona értékű élelmi szert visznek be Angliába, mely összeg nagyjából 370 millió, burgonyáért 60 millió, almáért 20 millió korona. Sajnos, ezen szállításokból Magyarországnak nagyon kis rész jut, a legnagyobb rész az Egyesült-Államokra, Argentínára, Kanadára és Oroszországra esik. Különösen a jobb féle magyar alma volna az, mely Angliában biztos és jó piacra találhatna.

K. F. Hogy hány nyelv van a világon, arra nézve a vélemények nagyon különbözők. Balbi a nyelvek számát 860-ra teszi, de ezenkívül még 5000 dialektust különböztet meg; egy másik tudós pedig az élő és kihalt nyelvek számát a tájszólásokkal együtt 3064-ben állapítja meg. Mindez azonban csak hozzávetés, mert hiszen számos élő nyelv lehet még, viszont kétségtelenül igen sok olyan nyelv kihalt már, a melyeknek létezéséről még csak sejtelmünk sem lehet.

Menny és föld. Kérdés. Álom. Csinos kis versek, csak a formájuk pongyola. Az első a legjobb, azt közzélnék is, de előbb ki kellene javítani az első strófa két utolsó sorát, a melyben a sorvégi „hív — szív” nagyon érzeteli, hogy csak a rim kényszerének köszönheti létét. Ezen azonban könnyű volna segíteni.

Végzet. Talán sorra kerülhet. **Bűcsúzás.** Ez nem az igazi költszet hangja, csak a modorosságot érezi belőle, az érzést alig.

A vándor estidője. Nem ismerjük az eredetét, de ez a fordítás nem bír érdeklődést kelteni iránta; halványnak, hidegnek érezzük. A fordításban különben formai szempontból is sok a kívánni való.

Az álirágom, stb. Útszéli gondolat, gyarló, kezdetleges formában. Másik versében így szól:

Megmondhatom, hány harmategepp
Lehet egy levélben,
Azt is, hogy hány könnyesepp fér meg
Rózsám két szemében.

Honnan tudja mindezt, ha meg tudja mondani? Nem elég a csongó szó, kell mögötte is lennie valaminek; ez a valami — a költszet.

Vágy. Fészek. A madár az ágon, a méh a virágon szerelemről beszél, tehát nem lehet bűn, ha az ember szerelmes. Nem vágyik kinsere, hírnévre, csak egyszerű, nyugodalmas, boldog otthonra. Csupa ilyen, a lehető leginkább elnyűtt közhelyből állanak versei, — hogy kelthetne velők érdeket az olvasóban, a ki a versben olyasvalamit is akar találni, a mi az egyéniség ingerelést kapja meg lelkét?

Emlékezés. A beküldött vers nem közölhető. **Paks, S. S. Szered, H. J. Lapunk** mult számának első ívéből néhány példányt kísérletképp nyomtatott új festékkel nyomdánk. E példányok valamelyike érkezhettek önökhöz. Lapunk rendes példányai ezennel is így fognak nyomtatni, mint eddig.

KÉPTALÁNY.

Az 5-ik számban megjelent képtalány megfejtése: **Első a beszűlet.**

Felelős szerkesztő: **Nagy Miklós.**

Szerkesztőség iroda: Budapest, IV., Kaplony-utca 9.

Császárfürdő

BUDAPESTEN 0943
téli és nyári gyógyhely.

Elsőrangú E. kővesvízi gyógyfürdő, páratlan gőzfürdővel és legmodernebb iszapfürdővel, pompás ásványvíz uszodával, hű- és kádfürdővel. Prospektus ingyen bérmentve.

NEUMAN LÁSZLÓ

női divatkelme és vászonkereskedő cég

Budapest, IV., Kálvin-tér 2. szám a.

tavaszi és nyári mintagyűjteményeinek elkészítését megkezdte, mely munka e hó 25-ike táján nyer befejezést.

Ezen időre a cég 40 páratlan szépségű ruharajzot és szabásmintát tartalmazó «Tavaszi Divat Értesítője» is elkészül, mely utóbbit ajánlatos a mintagyűjtemény kérése előtt meghozatni, mert annak alapján t. előfizetőink tájékoztatást nyernek a divat felől és így a szükséges minták megfizetése könnyebbé válik. — Ugy a «Divat Értesítő» mint a gyűjtemény bárkinek ingyen és bérmentve küldetik, melyekre a cég előjegyzéseket már most szívesen fogad.

9799

Alapított 1865-ben.

A legjobb bel- és külföldi

zongorák, pianók és harmonikumok

regesobban kaphatók

Heckenast Gusztáv

zongoratermés

Budapest, IV., Gízella-tér 2

(Váci-utca sarkán).

Nagy kölcsönző-intézet. Árjegyzék ingyen.

Kérje ingyen és bérmentve!
a legújabb 1903. évi, körülbelül 3000 díszes ábrát tartalmazó Árjegyzéket
KELETI J. orvos-sebész mű- és kószor-gyártó
BUDAPEST
IV., Koronaherceg-utca 17.
Tartalma: az összes újdonosságok, melyek a betegápolás és beteg-kezeléshez szükségesek, minden eszközt rendszeresen a megfelelő betegségek osztályozva, u. m. az és kir. szabad, legújabb rendszerű ágyak, testgyógyászati gépek, (műfűzők, jász- és támgépek), művegtatók (műszerek és műanyag), gyermekágyasok és csecsemők részére teljes betegfelügyelet, testgyógyászati és Tüdőbeteg: Hygienikus gummiárkok minden czélra, kozmetikus szerek, valódi angol és sőtlingeni acélárkok különböző cölök, borotváló eszközök

Burmester

a világhírű hegedű-művész hársai Reményi Mihály műhangszerkészítőnél, a m. kir. zene-akadémia szallitójánál szerzi be. Specialista hegedű-javításokban, melyek a legművészebben készíttetnek jótállás mellett. A hangfokozó gerenda feltalálója, mely bármely hegedű vagy gondolbá alkalmazva annak sokkal erősebb, szebb és kellemesebb hangot ad. Budapest, VI. kerület, Király-utca 44/a. Képes árjegyzék ingyen és bérmentve. 9482

Magyar királyi szabadalmazott és védjegyzett

PURGO

legenyhebb jóízű laxás még csecsemőknek is adható. Rendelvs angol, francia, magyar és német egyetemi tanárok által. — Kapható minden gyógyszertárban. 9777

FÖLDES-féle

MARGIT-

CRÈME

gyorran és biztosan ható szer sepső, máj- és borboltok, kiütések, pattanások és mindennemű bőrbaj ellen. Rögön hat.

Zsirtalan. Artalmatlan. Kapható mindenütt.

Ára 1 korona.

Készíti: Gutori FÖLDES KELEMEN

gyógyszerész Aradon.

Főraktár: Török József gyógyszertárban Budapesten. A közönség megtévesztését czélzó utaztatottól óvakodjunk.

Dr. Lengiel Frigyes

nyirfabalzsama

főfőlmulhatlan jó hatással bír az arczbőr szépitésére. Ezen balzsam éjjelen át majdnem észrevétlenül választja le a pikkelyeket, miáltal a bőr megszabadul a legújabb tisztálanságtól, mint mindennemű foltoktól, börtakaktól, sepsőtől, orrvörösségtől stb. A bőr simává, puhává válik és fehér lesz. Csodálatosnak mondható ezen balzsam hatása a bőrfelület gyors helyreállítására nézve, különösen pedig himlők után.

Egy korsó ára 3 korona. 9814

Dr. Lengiel benzoé-szappana

a legenyhebb és leghasznosabb bőrápoló szer. Egy darab ára 1 korona 20 fillér.

Raktáron az összes nagyobb gyógyszertárakban.

Főraktár Magyarország részére

Török József gyógyszertára,

Budapest, Király-u. 12 és Andrássy-ut 29.

URANOS-KÉK

Ruhamosáshoz a legjobb kékitőszér.
Mindenütt kapható.
Hochsinger Testvérek
vegyészeti gyára
Budapest, VI., Rózsa-utca 85.

BUDAPESTI GYÁRAK ÉS CZÉGEK.

Kristály üvegekészletek és dísz tárgyak

kaphatók 9706

ELSŐ MAGYAR ÜVEGGYÁR R.-T.

most: Béla-utca és Ferencz József-tér sarkán.

1903. márcziusban áthelyeztük összes üzlethelyiségeinket, Budapest, V., Ferencz József-tér 3. (Diana-fürdő) házába.

KNUTH KÁROLY

mérnök és gyáros.

Os. és kir. fensége József főherceg udv. szállítója.

Gyár és iroda:

Budapest, VII. ker., Garay-utca 10.

Központi viz-, lég- és gőzfűtések, légszusz- és vízvezetők, csatornázások, szellőztetések, szivattyúk, vízerőművi emelőgépek stb. 9692

Tervek, költségvetések, jövedelmi előirányzatok gyorsan készíttetnek.

LOHR MÁRIA ezelőtt KRONFUSZ

9785

csipke, vegyeszeti tisztító- és műfestő-intézetek megnagyobbítottai

erőművi szőnyegporló és szőrmearu megővő-intézetek. — Megbízások átvételnek:

VIII., Baross-utca 85. sz. saját házában levő gyárban és a következő fióküzletekben

IX., Calvin-tér 9. V., Harminezad-utca 3. VI., Teréz-kört 39. VI., Andrássy-út 16.

Telefon 57—08. VIII., József-kört 2. szám. Telefon 57—08.

KIRNER JÓZSEF

os. és kir. udv. puska-műves, az orosz király O. Felségének udvari szállítója

BUDAPESTEN, raktára: IV., Bécsi-utca 2., gyára: VII., Rózsa-utca 7.

Dúsan ellátott raktár legújabb szerkezetű kettős vadász-fegyverekből, golyófegyverek, amerikai Winchester seretes ismétlő fegyverek, forgópisztolyok, aszalófegyverek és pisztolyok, töltények és vadász-szerekből, melyek jóságáért kezkeskedik.

(Alapított 1808. évben.)

PARÁDI ÜVEGGYÁR RAKTÁRA

GÖRÖG ISTVÁN

BUDAPEST

M. ker. Kossuth Lajos utca 15. sz.

Nagy választék mindenféle üvegekben.

Arzali készletek stb.

Igen jutányos árakon.

KIRÁLYNŐ-CRÈME

ÉS POWDER.
LEGJOBB ARCZSZÉPÍTŐ A VILÁGON.
Ára 1 korona 40 fillér.
Kapható TEMESVÁRY J. gyógyszerésznél Zombor és TÖRÖK J. Budapesten, Király-utca 12.

Malátalikőr

a legjobb, legkellemesebb és leg-egészségesebb üdítő és erősítő likőr. Végtelen kellemes zamatja, kitűnő minősége és tulajdonságai miatt általánosan kedvelt.

Malátakeserű

a legjobb és legégszségesebb gyomorerősítő, kitűnő étvágygerjesztő ital, az emésztést elősegíti. Legjobb férfi ital.

maláta

készítmények

a legjobbak; kitűnően beváltak.

Első orvosi szaktékinéltek által elismertek, huzamosabb használat mellett pártatlan hatá-
súak.

Malátacakes

legizletesebb és leghathatósabb táp-és teasütemény.

Budapesten kapható: Löwenstein M. Várház-kört 4., Szentes Ede Dorottya-utca 2., Szimon István Váci-kört 12., Seidl József Koronaherceg-utca 13., Vogel Gyula Andrássy-ut 29., Takáts Lajos Kossuth Lajos-utca 19., Jung Péter Várház-kört 10., Zoffmann Viktor Dohány-utca 15., Bienenstok D. Nefelejts-utca 41., Spitzer G. Kálmán Ferenc-kört 41., Hauer Rezső Kereszt ut 49., Focht Jakab Tükör utca 4., Baumholzer Ede Corvin-tér 6., Rainer J. és társa Corvin-tér 7. üzleteiben; vidéken a jobb fűszer- és csemege üzletekben. Az itatok Magyarországi főelárúsítása gyógyszerészek és droguisták részére: Budapest. NÁDOR GYÓGYSZERTÁR, Váci-kört 17. Oly helyre, hol méz nem kapható, 3 palacktól kezdve utánvéttel bérmentve küldi a Nádor-gyógyszertár Budapest, Váci-kört 17. és a Szt Anna Malátakészítmény vállalat Kis-Velencén, Vízszelárusítók sziveskedjenek directe a Szt. Anna Maláták szítmény-Vállalathoz Kis-Velencén fordulni. 9851

Rozsnyay Mátás chininczukorkája

iztelen chininből.

Legjobb szer láz, váltó-láz, malária ellen, különösen gyermekeknek, a kik keserü chinint bevenni nem képesek.

Láz ellen! Nem keserű!

Többszörösen kitűntetve, 1869-ben a magyar orvosok és természetvizsgálók 60 arany pályadíjjal jutalmazva.

Törvényesen védve Valódi, ha minden egyes piros csomagolópapíron Rozsnyay Mátás névaláírása olvasható.

Utánzóktól óvakodjunk

Főraktár: Budapesten TÖRÖK JÓZSEF gyógyszertárban, valamint minden gyógyszertárban. 9626

Továbbá Rozsnyay Mátás gyógyszerárában, a készítőnél: Rozsnyay Mátás Arad, Szabadság-tér.

